

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 2001

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 4

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 4
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 5
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 6
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 7
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 8
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 9
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 10
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 11
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 12
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 13
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 14
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 15
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 16
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 17
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 18
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 19
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 20
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 21
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 22
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 23
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 24
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 25
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 26
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 27
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 28
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 29
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 30
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 31
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 32
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 33
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 34
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 35
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 36
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 37
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 38
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede 39

Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede	40
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede	41
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede	42
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede	43
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede	44
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede	45
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede	46
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede	47
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede	48
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede	49
Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede	50

Mennesker først : Fri og fælles i det 21. århundrede

MENNESKER FØRST

Fri og fælles i det 21. århundrede

Socialdemokratiet

***"Det er jo dét,
det handler om:***

***Et menneskeligt,
ordentligt,
dygtigt og holdbart
Danmark".***

*Statsminister Poul Nyrup Rasmussen,
nytårstale 2001.*

Socialdemokratiets valgudspil 2001

Førord	side 6
Mennesker først	side 8
Vilje til velfærd	side 13
Mennesker før marked	side 14
Et fælles sundhedsvæsen for alle	side 14
Hele folkets skole	side 17
Ungdomsuddannelserne – platformen til livet	side 20
Kvalitet i børnenes liv	side 22
Et trygt og aktivt ældreliv	side 24
En god og tryk bolig	side 26
En konsekvent og retfærdig udlændingepolitik	side 27
Sunde fødevarer – god mad	side 30
Den gode arbejdsdag	side 32
Danmark som verdens bedste IT-nation	side 34
Hånd om de svage	side 36
Fritid, kultur, idræt og frivillige organisationer	side 38
Et trygt samfund uden vold	side 40
Rent vand, luft og natur	side 42
Udviklingen af velfærdssamfundet	side 44
En stærk økonomi	side 44
Investeringer i Danmarks fremtid	side 46
Valget er dit	side 48

Hold sammen, Danmark

side 6

Valget handler om fremtiden

Verden er ikke som før. Verden kommer til at se anderledes ud, end den gjorde før. Og vi må forme vores politik derefter. Men vi må ikke frygte fremtiden. De internationale forhold hænger godt sammen med de nationale og lokale. Sikkerhed og tryghed for befolkningen skabes ikke kun på ét niveau, men på alle niveauer. Der er nu flere ting, der skal blive bedre. Mere arbejde, der skal gøres.

Vi har et bedre grundlag end nogensinde tidligere for at forme fremtidens Danmark. Vi har en god platform til at forme det Danmark, hvor alle mærker der er brug for dem og plads til dem i fællesskabet.

Socialdemokratiets ambitioner er høje. Det er de, fordi det handler om den fornyelse, vi gerne vil skabe i det danske samfund. Vi ved godt, at vi ikke kan nå alting på én gang. Ønskerne vil være større end de økonomiske muligheder.

Vi skal forny vores velfærdssamfund ved at fortsætte vores solide økonomiske politik og betale yderligere af på vores gæld. Vi skal arbejde på en stærk økonomi og et retfærdigt samfund. Vi skal investere i Danmarks fremtid, i uddannelse, sundhed, ældrepleje, ny teknologi og i sikre boligområder.

Danmarks styrke er danskerne. Vi er en nation af dygtige, hårdtarbejdende mennesker. Vi går ind for demokrati og for, at der skal være plads til alle. Det skal vi holde fast i. Vi ønsker et samfund, hvor vi fortsat gør tingene sammen – hvor alle danskere hjælper, og hvor ingen er overladt til sig selv.

I vores udlændingelov og integrationsarbejde skal vi forme reglerne med fasthed, konsekvens og menneskelighed. Det kræver bredt samarbejde, og det vil vi stå i spidsen for. Og unge lovovertrædere skal fjernes fra gaderne, så de ikke gentager deres forbrydelser. Fasthed og retfærdighed: Det er hvad Danmarks fremtid handler om.

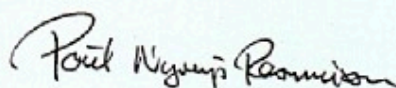
Vi er stolte af de resultater, der er opnået. De resultater er skabt, fordi vi igennem otte år har bygget bro mellem de ønsker, der er kommet fra partier både til højre og til venstre for Socialdemokratiet. Vi har været dem, der har sørget for sammenhængskraften og fornyelsen i Danmark.

Vi lever i en ny tid efter 11. september. Ingen-ting er som før. Det kræver klar ledelse og beslutninger for Danmark indadtil og udadtil. Vi skal beskytte og forsvare os. Men aldrig på bekostning af demokratiet. Vi må ikke bruge situationen nu til at skabe tvivl om de grundlæggende værdier, som vores samfund bygger på.

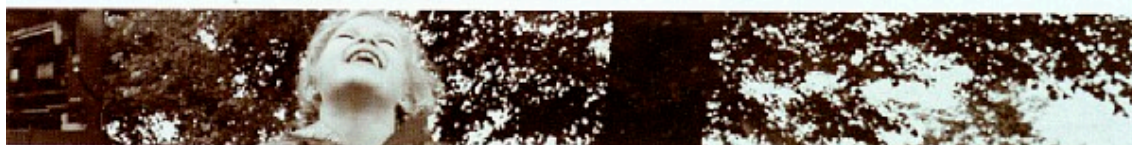
Derfor må kampen mod terrorismen ikke blive til en kamp mellem religioner. Vi vil ikke have konflikter ind i Danmarks gader. Vi skal holde sammen – og holde sammen på Danmark. Vi vil fastholde Danmark som et af de bedste samfund i verden. Vi har viljen til at fortsætte fornyelsen af velfærdssamfundet og gøre det på en måde, der er til gavn for alle – ikke kun de få.

Min vision som statsminister er at fortsætte fornyelsen af Danmark. Til gavn for de mange hårdtarbejdende danskere, der sørger for at dette samfund består. Til gavn for de mange ældre, der har haft et rigt liv, som ikke må ende fattigt. Til gavn for de mange børn, der skal have den bedste start, så de står bedst rustet til at klare fremtiden. Alle skal de have en chance for at nyde godt af det fællesskab, vi har.

Vi er et land, der har skabt vores fællesskab og vores rigdom ved at holde sammen. Vi er et folk, der har sikret mange flotte resultater, og vi er en nation med en lang historie. Alt dette skal vi sikre i fremtiden, derfor skal vi fortsætte det arbejde vi er i gang med – for en bedre fremtid.

Poul Nyrup Rasmussen

side 7

Mennesker først

side 8

Danmark har brug for en regering, der på én gang kan videreudvikle velfærdssamfundet og samtidig skabe tryghed i en foranderlig tid. En regering, der kan bygge bro i stedet for at grave grøfter.

Da regeringen startede i 1993, var opgaven at vende nedgangskurven i Danmark. Der kom "Gang i 90'erne" med flere investeringer, flere arbejdspladser, mere uddannelse, stigende forbrug, bedre miljø og bedre offentlig service. Et meget kraftigt fald i arbejdsløsheden og så godt som afskaffelse af ungdomsledigheden er resultatet af de første 8 år med socialdemokratisk ledet regering.

Nu er opgaven skiftet. Styr på økonomien giver større frihed til at sætte de menneskelige værdier i forgrunden. Når pengene er der, kan vi sætte hensynet til mennesker over hensynet til penge.

I en tid, hvor nogle fokuserer på enkeltsager og forskellige særgruppers snævre interesser, insisterer vi på at fastholde og udvikle politik for et helt Danmark.

Socialdemokratiet vil sætte alle kræfter ind på at udvikle:

- Et Danmark med mennesket i centrum
- Et Danmark hvor alle er med
- Et Danmark med stærke fællesskaber og ansvar for hinanden
- Et Danmark med mindst mulig ulighed
- Et Danmark med kvalitet i hverdagen
- Et rigt Danmark
- Et trygt Danmark
- Et bæredygtigt Danmark
- Et Danmark som aktiv deltager i det internationale samfund.

Et Danmark med mennesket i centrum

Vi kan ikke stoppe forandringer ved at nægte, at de finder sted. Men vi kan og skal påvirke forandringerne – lokalt, nationalt og internationalt – så de sker på menneskers betingelser.

Når pengene er i centrum, taler man aldrig om mennesker. Så taler man om forbrugere, lønmodtagere, pensionister, klienter, patienter osv. Mennesker bliver redskaber i forhold til de markeder, de optræder på.

Når mennesket sættes i centrum – sådan som Socialdemokratiet gør det – indebærer det ikke, at man kan holde op med at tale om penge. Men i stedet for at se mennesker som redskaber, ser vi markederne som redskaber.

Ved at sætte mennesket i centrum ønsker Socialdemokratiet også at tydeliggøre den store og afgørende styrke ved mennesker: At vi bliver bedre og bedre, når vi bliver brugt – bare vi ikke bliver misbrugt.

Et Danmark hvor alle er med

Ingen mennesker er overflødige. Derfor ønsker vi et Danmark, hvor alle er med. Hvor mennesker, der af den ene eller anden grund har behov for støtte, får den nødvendige hjælp fra fællesskabet. Danmarks rigdom – den materielle som den menneskelige – bliver skabt af mennesker, og den skal deles af os alle.

Et af vores vigtigste fællesskaber – ud over familien – er arbejdet. Derfor skal alle, som har kræfter til det, have mulighed for at deltage på arbejdsmarkedet, også selv om det ikke kan blive på fuld kraft.

Arbejdsmarkedet skal være mere rummeligt end i dag. Vi skal udnytte alle de ressourcer, som nydanskerne har. Danmark vil blive rigere på

side 9

den måde – både menneskeligt og økonomisk. Der bliver mere "os" og mindre "dem og os".

Forudsætningerne for en sådan politik er bedre end længe. Hvor arbejde i 1993 var en mangelvare, er det i dag næsten sådan, at det er arbejdskraft, der er mangel på.

Et Danmark med stærke fællesskaber og ansvar for hinanden

En stærk offentlige sektor kan være med til at skabe det sikkerhedsnet, der gør, at mennesker kan udfolde sig, afprøve egne muligheder og søge at skabe sig et godt liv. Men den offentlige sektor kan og skal ikke klare alt. Vi har hver især et ansvar både over for os selv og over for hinanden.

Det fælles ansvar skal vi alle være med til at løfte – i små som i større fællesskaber. I de mange foreninger landet over løses vigtige opgaver. Tusindvis af frivillige er hver dag med til at forbedre dagligdagen for mange mennesker. Derfor vil Socialdemokratiet skabe bedre rammer for de frivillige organisationer og fællesskaber, der er med til at gøre Danmark til et land, hvor vi tager hånd om hinanden.

Vi ønsker at fortsætte og udvikle partnerskab med lønmodtagerorganisationer, arbejdsgiverorganisationer og frivillige organisationer. Vi vil fortsat sætte rammer og regulere markedet.

Denne vej frem har vist sig langt mere givende for mennesker end både plansøkonomi og ren markedsøkonomi.

Et Danmark med mindst mulig ulighed

Danmark er et godt sted at leve. Det er det, fordi der er så meget, der binder os sammen på tværs af, hvor vi bor i landet, hvor gamle vi er, hvilken indkomst og job vi har, og hvor vi kommer fra.

Samtidig er forskellene i indkomst og livsvilkår blandt familier i Danmark mindre end i noget andet land i verden.

Det er forhold, der ikke bare er kommet af sig selv. De er opnået, fordi vi politisk har kæmpet for det. Den kamp vil Socialdemokratiet føre videre. Vi vil fastholde en fordelingspolitik, der betyder, at de bredeste skuldre bærer de tungeste byrder. Vi vil ligeledes fastholde den fri og lige adgang til de grundlæggende velfærdsydelser.

Et Danmark med kvalitet i hverdagen

Langt de fleste mennesker i Danmark har en god hverdag med familie, venner og arbejde. Opgaven for den offentlige sektor er at skabe rammer, der kan være med til at gøre hverdagen lettere, som giver mennesker muligheder, og som træder i funktion, hvis man får behov for hjælp.

For Socialdemokratiet er kvalitet i hverdagen lig med en sikkerhed for, at der er god og trykpasning til børnene, at folkeskolen fungerer og giver alle børn en god uddannelse. Kvalitet betyder også, at der er den nødvendige hjælp i dagligdagen til ældre og handicappede, at man kan blive behandlet hos læge eller på sygehus, og at der er transportmuligheder til og fra arbejde. "Systemerne" skal fungere, hvis man bliver arbejdsløs, skal omskoles, bliver skilt eller på anden måde får brug for hjælp.

Vi ønsker et endnu bedre samspil mellem borgerne og det offentlige. Det handler om samarbejde og tillid og om, at alle borgere har rettigheder og maksimal indflydelse.

Vi vil tilbyde flere reelle valgmuligheder – men det skal ikke ske på en måde, hvor de stærke tromler de svage.

side 10

Sammen med en hårdtarbejdende og selvstændig befolkning vil vi udvikle et fællesskab med afsæt i virkeligheden og i det enkelte menneskes behov.

Et rigt Danmark

Forudsætningen, for at vi kan udbygge velfærdssamfundet, er en god og sund økonomi.

Danmark er et af verdens rigeste lande, selv om vi ikke er i besiddelse af store naturrigdomme. Vi har nået positionen gennem dygtighed, flid og målrettede investeringer.

De seneste års betydelige investeringer i uddannelse og kompetence, nye jobmuligheder, persontrafik og transport, forskning samt informations- og anden teknologi giver et godt afsæt for, at vi kan bevare vores placering i verdens superliga for velstillede lande.

Socialdemokratiet vil ikke skrue ambitionerne ned. Der er tværtimod brug for flere investeringer, ikke mindst i uddannelse, forskning, informationsteknologi og andre former for infrastruktur. Investeringer i IT-hardware er i høj grad også en investering i menneskers muligheder.

Et trygt Danmark

Tryghed er en forudsætning for velfærd. De frygtelige begivenheder i USA den 11. september demonstrerede til fulde, at når trygheden angribes, kan troen på fremtiden også få et knæk.

Begivenhederne var samtidig en påmindelse til os alle om, hvor vigtig fællesskabets tryghed er – også i mindre dramatisk målestok.

Danmark er, sammenlignet med de fleste andre steder i verden, et trygt land at færdes i. Socialdemokratiet vil gøre sit til, at det fortsat er sådan. Der er problemer, der skal tages fat på

her og nu. De spænder lige fra mennesker, der udsættes for meningsløs vold og til mennesker, der har behov for hjælp, fordi deres kræfter ikke rækker til at klare sig selv. De problemer er vi klar til at tage fat på.

Som danskere må vi også indstille os på, at vi i langt højere grad skal deltage i indsatsen for at skabe en tryk verden. Vi deler ikke den opfattelse, at tryghed hæmmer dynamikken i samfundet.

Et bæredygtigt Danmark

Bæredygtighed i udviklingen handler først og fremmest om hensynet til miljø og natur, men også om økonomisk og social bæredygtighed. Hvis vi ikke er påpasselige i den økonomiske politik, kan fremgang hurtigt ændres til stagnation og tilbagegang. Det vil ramme de svageste grupper først og hårdest.

På samme måde vil utilsigtede opbrud i de sociale fællesskaber hurtigt kunne føre til konfrontationer i samfundet, som ingen kan være tjent med.

Fremgang i velstand og beskæftigelse er dyrebart, hvis den ikke er bæredygtig. Det så vi med hensyn til miljøbelastningerne i 1960'erne. Og det så vi med hensyn til økonomi og beskæftigelse i 1980'erne, hvor et ukontrolleret opsving førte til 7 års stagnation og lavvækst.

Kravet om en bæredygtig udvikling er derfor ufravigeligt for Socialdemokratiet.

Et Danmark som aktiv deltager i det internationale samfund

Verden er ikke helt den samme efter terroraktionerne mod USA den 11. september 2001. Det morderiske komplot var rettet mod hele verdenssamfundet, og terroren er blevet en udfordring, som alle frie og demokratiske nationer må tage op.

side 11

International solidaritet og samarbejde har altid stået centralt for Socialdemokratiet. Vi har aldrig betragtet vores fællesskab som en isoleret, øde ø. På en dybt tragisk baggrund står det nu klart for de fleste danskere, at vi må arbejde tæt sammen med andre folk. Vores skæbner er forbundne – vi er dybt afhængige af hinanden.

For os danskere er EU og EU's udvidelse den afgørende satsning for langsigtet sikkerhed og tryghed. Men også de regioner, der grænser op til Europa – hvad enten det er Rusland, Ukraine, Tyrkiet, Mellemøsten eller Nordafrika, skal ind i en positiv udvikling. Vi skal imødegå risikoen for nye diktaturer, fundamentalistiske bevægelser, øget fattigdom og social forarmelse.

Danmark fører en aktiv og engageret udenrigspolitik. Vi har taget ansvar i en lang række fredsbevarende og fredsskabende opgaver på vegne af FN og NATO. Vi har også taget et stort ansvar, når det gælder ulandsbistand. Danmark hjælper de befolkninger, der lider størst nød og har de største behov.

Udviklingsbistanden må løftes, og de fattigste ulande må have afskrevet gæld. Udvikling kræver også en væsentlig forbedring af sundhedstilstanden og bedre betingelser for overførsel af teknologi fra den rige verden. Men udvikling kræver – allervigtigst – at ulandene ikke mødes af told og importbegrænsninger på vores markeder.

De rige lande må uden modbydelser åbne deres markeder for de fattigste lande. EU er gået i spidsen ved 'Everything-but-arms'-initiativet i foråret 2001, der efter nogle år giver verdens 48 fattigste lande fuldstændig fri markedsadgang.

Øget markedsadgang for ulandene vil kræve opgør med velerhvervede interesser i de rige lande. Men samtidig skal vi insistere på sammenhæng mellem frihandel og international orden i form af forpligtende globale miljøaftaler og respekt for fundamentale sociale rettigheder.

Det er dog ikke kun, når tragiske ulykker rammer os, at vi har brug for det internationale fællesskab.

I en global verden bliver et øget samarbejde og den internationale kamp for at beskytte mennesker og miljø stadig vigtigere.

Globalisering betyder vældige forandringer i økonomi, teknologi, jobmuligheder og levevilkår. Forandringer, der med stor hast spreder sine virkninger til alle hjørner af kloden.

Den verden, der lige nu udfolder sig for vores øjne, er politisk for ustruktureret og økonomisk for dårligt reguleret. Verdens uorden er kendetegnet ved mangel på tilstrækkeligt stærke globale organisationer og aftaler.

Det er EU – udvidet med nye medlemslande – der er socialdemokraternes platform i kampen for en global udvikling, som også er på menneskets og miljøets betingelser. I de fleste europæiske lande ser vi en god balance mellem mennesker, samfund og marked.

En vigtig politisk opgave i første del af det 21. århundrede er at opbygge denne balance mellem mennesker, samfund og marked – også internationalt. At vi forpligter hinanden.

Det internationale fællesskab har brug for mere politik, ikke mindre politik.

side 12

Vilje til velfærd

side 13

Mennesker før marked

For Socialdemokratiet kommer mennesker før marked – ikke omvendt. Derfor er vi ubetinget tilhængere af, at man i tilrettelæggelsen af vores fælles velfærdsydelser sætter det enkelte menneskes behov i centrum, ligesom vi ønsker at give den enkelte flere valgmuligheder. Vi ønsker færre standardydelser og mere hensyn til den enkelte.

Vi siger nej til, at penge, marked og forsikrings-selskaber kommer ind som et uønsket mellemled mellem omsorg og den enkelte. Det må være det enkelte menneskes behov, der afgør, hvilken behandling man bliver tilbudt, hvis man bliver syg. Det må ikke være sådan, at behandlingstilbud eller ventetid afhænger af pengepungen, private forsikrings-selskaber, om man er erhvervsaktiv, eller hvilken kommune man tilfældigvis bor i.

Det er ganske enkelt ikke retfærdigt, hvis det er sådanne hensyn, der afgør, hvilke velfærdsydelser man bliver tilbudt. Taberne vil blive ældre medicinske patienter, børn, psykisk syge, mennesker med kroniske sygdomme, der ikke kan forsikres samt de, der er så "uheldige" ikke at bo i en kommune, der har aftale med et forsikrings-selskab.

Man kan anføre, at det ikke har konsekvenser for andre, at nogle forsikrer sig, men det ville være forkert. Et af vores største problemer er netop, at vi mangler læger, sygeplejersker og hjemmehjælpere. Hvis private selskaber, der helt legalt har det formål at tjene penge, begynder at overbyde personalet i den offentlige sektor, så vil den offentlige sektors mangel på personale blive katastrofal. Det vil alene gavne de få – på bekostning af de mange.

Derfor vil Socialdemokratiet arbejde for øgede valgmuligheder og fleksibilitet i den offentlige service. Det frie sygehusvalg er allerede en realitet. På samme måde kan man øge valgmulighederne, når det gælder praktiserende læge, hjemmehjælp, skole og dagpasningstilbud. Det centrale er, at det ikke bliver størrelsen på ens indkomst, der bestemmer, hvilke tilbud man har mulighed for at benytte men den enkeltes konkrete behov og ønsker.

Socialdemokratiet ønsker at fortsætte udbygningen af velfærdssamfundet. Vi er nået et stykke ad vejen gennem de seneste 8 år, men vi skal videre. Vi har viljen til at sikre, at forholdene bliver endnu bedre – ikke mindst på de centrale velfærdsområder.

Et fælles sundhedsvæsen for alle

"Det er fundamentalt for det danske sundhedsvæsen, at der ikke er penge mellem læge og patient. Muligheden for et sundt liv skal ikke være afhængig af social baggrund eller økonomi."

For Socialdemokratiet er det helt afgørende, at alle har fri og lige adgang til sygehuse, læger og speciallæger. Kun derved undgår vi dybe skel mellem dem, der har råd til selv at betale og alle andre. Muligheden for et sundt liv skal ikke være afhængig af social baggrund eller økonomi. Derfor siger vi nej til forsikringer og privatiseringer, hvor sygdom bliver et mål for fortjeneste. Mennesket skal komme først.

Alle, der bliver syge, skal frit kunne vælge en dokumenteret behandling efter en grundig rådgivning.

Et velfungerende sundhedsvæsen – med familielægen som en tryk indgang – er en vigtig del af det danske velfærdssamfund. De steder, hvor det ikke fungerer i dag, skal der sættes måltæt ind.

Meget er sket allerede. I dag behandles ca. 250.000 flere end for 5 år siden, og 93 pct. af alle patienter behandles inden for 3 måneder, 7 pct. venter for længe. På flere områder er ventetiderne nedbragt betydeligt, og patienter med livstruende sygdomme behandles nu straks. Det gælder ikke mindst for hjertesygdomme, hvor antallet af behandlinger næsten er tredoblet siden 1993.

Også på kræftområdet er vi kommet langt, siden vi lancerede Kræftplanen i februar 2000. Kvaliteten i den danske behandling er nu på linie med udlandets. Men vi skal længere: I dag overlever halvdelen af deres kræftsygdom. Vores vision er, at om 15 år skal mindst 3 af 4 blive helt raske. Midlerne er hurtigere behandling, tidligere opsporing, forebyggelse og bedre forskning. Kort sagt: Mere kvalitet i behandlingen af kræft.

Vores langsigtede mål

Vi skal have et sundhedsvæsen, der kan måle sig med de bedste i verden med hensyn til, hvor mange der bliver raske, ventetid, kvalitet og oven til at forebygge sygdom.

De næste fire år vil vi:

- **Ventetiderne skal ned.** Vi vil bruge 2 mia. kroner til 120.000 ekstra behandlinger over de næste 3 år. Det vil bringe ventetiderne ned under 3 måneder. Næste mål er, at ingen må vente længere end 2 måneder på en operation.
- **Modvirke spekulation i ventelister.** I dag er det kommunerne, der betaler prisen for lange ventelister bl.a. i form af udgifter til sygedagpenge. Den byrde skal amterne overtage, så der ikke kan spekuleres i ventelisterne. Betalingen skal gælde alle patienter, så amterne ikke spekulerer i at behandle bestemte patienter først.
- **Hurtig og klar besked.** Der må maksimalt gå 8 dage, efter en patient er henvist, før sygehuset giver besked om tid og sted for undersøgelse og behandling.
- **Forbedre det akutte beredskab.** Vagtcentralerne skal gøres mere effektive. Og der skal i højere grad gøres brug af lægeambulancer og udrykningslæger, ligesom reddere løbende skal uddannes.
- **Afkorte ventetid på speciallæger.** Der skal sættes ind for at sikre kortere ventetid på speciallæger. Det hjælper ikke med kortere ventetid til operationer, hvis der går for lang tid, før man kan få klar besked om behovet hos sin specialist.
- **Frit valg til kortest mulige ventetider.** Via ét fælles telefonnummer skal enhver patient fremover hurtigt kunne komme i kontakt med en patientvejleder og få hjælp til at finde et behandlingssted med den kortest mulige ventetid.
- **Frit valg af læge.** Alle skal frit kunne vælge sin egen praktiserende læge uanset bopæl.

side 15

- **Sætte mere fokus på ældre, medicinske patienter.** Der skal hurtigt udarbejdes behandlingsplan, og ved udskrivning skal der være en plan for genoptræning.

- **Uddanne flere læger og sygeplejersker – og sikre mere personale.** Over de næste 4 år skal vi have 600 flere læger og 4000 flere sygeplejersker.

- **Bedre indsats over for de sindslidende.** Udbygningen af de fysiske rammer skal fortsætte. Nu har næsten 2/3 af de psykiatriske patienter enestuer, og distriktspsykiatrien er fuldt udbygget. Der skal også sættes fokus på kvalitet. Der skal uddannes flere børn- og ungepsykiatere, og psykiatriske patienter skal kunne få hjælp – også uden for almindelig åbningstid. For alle sindslidende skal sammenhæng, information og rådgivning forbedres, og vi sætter et stort arbejde i gang for at hjælpe børn og unge med spisevægring.

- **Øget forebyggelse.** Middellevetiden stiger markant: De sidste 5 år er stigningen lige så stor som i de forudgående 21 år. Udviklingen skal fortsætte med indsats omkring tobak, alkohol, kost og motion. Danskerne bestemmer selv, hvordan de vil leve. Men ønsker de at forbedre deres livsstil, skal de have tilbud om hjælp til et sundere liv.

- **Sundhedsberedskabet skal videreudvikles.** Den danske befolkning skal være bedst muligt sikret mod både katastrofer og kemisk/biologisk krigsførelse. Derfor fortsættes udbygningen af beredskabet.

- **Mere tilfreds personale – også til gavn for patienterne.** Alle personalegrupper skal have tilbud om bedre kompetenceudvikling. Den enkeltes ansvar og kompetence skal styrkes, og sygehuspersonalets kræfter bruges bedre. Arbejdstilrettelæggelsen skal være mere fleksibel med henblik på at fastholde personalet længst muligt på arbejdsmarkedet. Der skal større fokus på arbejdsmiljø og ledelse.

- **Smertelindrende tilbud.** Alle skal have mulighed for en værdig død – hjemme, på et hospital eller hospice. Det er en privat sag, hvordan den sidste tid skal forløbe. Der skal være tilbud om professionel hjælp og støtte, som respekterer den døendes og de pårørendes behov.

- **Styrke den sundhedsvidenskabelige forskning.** Grundforskning, klinisk forskning og patientbehandling hænger sammen. Forskning skal være med til at sikre kvaliteten i patientbehandlingen.

- **Forskning i alternativ behandling skal forbedres.** De alternative miljøer skal have hjælp til at udvikle en forskning, så der kan skabes dokumentation for effekten.

Det har vi gjort

- Sundhedsvæsenets budgetter er øget med over 11 mia. kroner siden 1993.
- 93 pct. bliver behandlet inden for 3 måneder.
- Der er indført frit sygehusvalg.
- Hvert år udfører sygehusene ca. 2 mio. behandlinger. Landets sygehuse behandlede 253.000 flere i år 2000 end i 1996. Produktiviteten er høj, og medarbejderne på sygehusene gør et kæmpearbejde.
- Optaget på lægestudiet er øget, så der i dag optages 400 flere pr. år eller 65 pct. flere end i 1992. Fra 1993 til 1999 er antallet af læger i Danmark steget fra ca. 13.000 til 14.500. Antallet af sygeplejersker er i perioden steget fra 35.000 til 38.500.
- Vi har gennemført en hjerteplan. I 1993 var der 2.800 by pass- og ballonudvidelsesindgreb. I 2000 er tallet knap 8.100.
- Vi er ved at gennemføre en omfattende kræftplan. (Antallet af CT- og MR-scannere vil i 2002 være forøget med næsten 50 pct. i forhold til begyndelsen af 2000. Strålekapaciteten udbygges med 65 pct. fra 1998 til 2005.)
- Fra 1996 til 1999 er der ansat ca. 1.600 flere på de psykiatriske afdelinger – fra 7.400 til 9.000. I distriktpsykiatrien er der i samme periode kommet 200 flere til – fra 774 til 985.

Hele folkets skole

“Socialdemokratiet ønsker en folkeskole i verdensklasse. Det vil vi opnå ved at sætte mere fokus på skolens kerneområder, give forældrene et større medansvar for skolen, forbedre rammerne omkring skolen, gøre skolen mere rummelig samt ved at videreudvikle personalet og ledelsen på vores skoler.”

I folkeskolen skabes fundamentet for et godt liv. Folkeskolen bygger på alt det, der er hjerteblod for Socialdemokratiet: Gratis undervisning, lige muligheder for alle – hvad enten man er datter af en direktør eller en arbejdsmand – samt opbygningen af en faglig, personlig og social ballast hos vores børn, der gør dem til dygtige, selvstændige og ansvarlige mennesker, når de bliver voksne.

Hvis vi svigter folkeskolen, undergraver vi en af grundpillerne i vores velfærdssamfund.

Nogle ønsker at genindføre karakterræset og opdele børnene i hold efter deres boglige færdigheder. De siger, det vil skærpe konkurrencen mellem skolerne og give de stærke elever de bedste udfoldelsesmuligheder. Vi siger klart nej til denne tilbagevenden til den “sorte skole”. Intet ville være mere forkert. Styrken ved folkeskolen er netop, at den kan rumme både de stærke og de svage.

Socialdemokratiet ønsker en folkeskole i verdensklasse. Det vil vi opnå ved at sætte mere fokus på skolens kerneområder, give forældrene et større medansvar for skolen, forbedre rammerne omkring skolen, gøre skolen mere rummelig samt ved at videreudvikle personalet og ledelsen på vores skoler.

side 17

Hver gang et problem diskuteres i aviserne eller i tv, stilles der krav om, at skolen må træde til. Men skolen hverken kan eller skal løse alle samfundets problemer. Skolens kerneområder er at udvikle børnene fagligt, personligt og socialt. Det skal skolen blive endnu bedre til end i dag.

Forældrene og skolen har et fælles ansvar for barnets udvikling. I dag er det ikke altid klart, hvem der tager sig af hvad – og hvad den ene part forventer af den anden. Skolen og forældrene skal derfor indgå en kontrakt om ansvar i forhold til børnene.

Hvis hverdagen i skolen skal være god, og hvis elever og lærere skal fungere godt sammen, skal rammerne være gode. Nedslidte, forfaldne skolebygninger og grimme lokaler fremmer ikke engagementet. Undervisning i verdensklasse i det 21. århundrede passer ikke til klasselokaler, der er fra før krigens tid. Moderne undervisning kræver mulighed for projektarbejde, IT-støttet undervisning, åbne klasseværelser, lektiecaféer og lignende.

Det handler også om de psykiske rammer. Skolen skal målbevidst arbejde på at forebygge og bekæmpe mobning. Ordentlige rammer betyder også, at børnene skal have mulighed for at få et sundt måltid mad i løbet af skoledagen.

Skolen skal gøres mere rummelig. Der skal sættes målrettet ind over for de allersvageste elever og integrationen af børn med anden kulturel eller sproglig baggrund. I begge tilfælde får vi både et mere helt Danmark, og vi høster frugterne af alle de ressourcer, som disse børn indeholder.

Det er til syvende og sidst lærerne og ledelsen på den enkelte skole, der skal føre vores vision om en skole i verdensklasse ud i livet. Derfor må vi også sikre den nødvendige kvalitet og et tilstrækkeligt antal lærere.

Vores langsigtede mål

Socialdemokratiet vil skabe en folkeskole i verdensklasse.

Det har vi gjort

- Udviklingen og den pædagogiske anvendelse af IT og andre medier i folkeskolens undervisning er styrket med en bevilling på 340 mio. kr.
- Vi har gennemført det store, 2-årige udviklingsprogram "Folkeskolen år 2000", hvor mange skoler landet over lavede forsøg med samarbejde mellem pædagoger og lærere, forbedret skole/hjem-samarbejde, større helhed i børnenes hverdag mv.
- Omfattende forbedringer og nybyggeri af folkeskoler inden for en beløbsramme på 7 mia. kr. er igangsat.
- Vi har skabt madordningen, som giver skolerne mulighed for at søge tilskud til at etablere sunde og gode madtilbud i skoletiden.
- En fornyelse af 10. klasse er gennemført, for at lette overgangen til ungdomsuddannelserne, gennem en styrkelse af de unges faglige og personlige forudsætninger.
- Kommunerne har fået større ansvar for specialundervisning, så undervisningen kan tilrettelægges tættere på det enkelte barn og familien.

De næste fire år vil vi:

- **Fremme elevernes kundskaber i læsning, skrivning og regning.**
- **Gøre engelsk obligatorisk fra 3. klasse.**
- **Fremme den grundlæggende anvendelse af IT.** Derfor bør alle elever sikres adgang til computer med internetopkobling både i og uden for skoletiden. IT skal integreres i undervisningen. Der skal udvikles nye IT-baserede undervisningsmetoder og -programmer, og lærere skal efteruddannes
- **Gøre børnehaveklassen obligatorisk**, så undervisningen her kan lægges til grund for arbejdet i 1. klasse.
- **Skabe plads til idræt samt kreative og praktiske fag.** Det er sundt for krop og sjæl, og så giver det lyspunkter i skoledagen for de elever, som ikke er bogligt stærke.
- **Skabe større sammenhæng mellem skole og fritidsordninger.** Samtidig skal der indføres loft over forældrebetalingen til skolefritidsordningen (SFO), ligesom vi har det for børnehaven.
- **Give forældrene et større og klarere medansvar for børnenes skolegang.**
- **Styrke indsatsen mod mobning.**
- **Bekæmpe den negative sociale arv.** Der skal udvikles konkrete værktøjer for pædagoger og lærere til at bekæmpe negativ social arv, og læreruddannelsen skal styrkes netop på dette område.
- **Styrke integrationen af børn med anden kulturel eller sproglig baggrund.** Ringe danskevner er den sikre vej mod et dårligt skoleforløb. Danskundervisningen skal styrkes.
- **Sikre børn et tilbud om ordentligt måltid mad.** Vi fortsætter bestræbelserne for, at børn sikres gode og sunde, daglige måltider.
- **Gøre efteruddannelse og personaleudvikling til dagligdag på enhver skole.**
- **Sikre tilgangen af lærere.** Ud over den traditionelle læreruddannelse skal der være mulighed for, at mennesker med pædagogiske kvalifikationer skal kunne undervise, hvis de tilegner sig faglige kvalifikationer, og at mennesker med faglige kvalifikationer skal kunne undervise, hvis de tilegner sig pædagogiske kvalifikationer.
- **Tilføre folkeskolen ekstra ressourcer til at løse ekstraordinære problemer.** Mange skoler har et presserende behov for renovering. Og de skoler, som slås med ekstra mange problemer, skal have en hjælpende hånd for at gøre skolerne mere attraktive for både elever og lærere.

side 19

Ungdomsuddannelserne – platformen til livet

“Vi vil sikre, at 95 pct. af alle unge gennemfører en kompetencegivende ungdomsuddannelse. Uddannelserne skal være for alle.”

Det danske ungdomsuddannelsessystem skal være den naturlige fortsættelse af folkeskolens fundament. Det skal udgøre den platform, hvorfra de unge kan springe videre til arbejds- eller studielivet.

Afgørende er det, at flere unge end i dag gennemfører en ungdomsuddannelse. Det kræver, at indholdet i uddannelserne er solidt og de pædagogiske metoder moderne.

Mange begynder på en ungdomsuddannelse men falder fra før deres eksamen er i hus. Og en stor del af disse unge får aldrig senere taget en uddannelse. Derfor er det en fundamental udfordring at mindske dette frafald og sikre, at flere gennemfører en ungdomsuddannelse.

For at mindske frafaldet vil vi forbedre uddannelsernes indhold og rammer. Vi skal på én gang arbejde for, at fagligt indhold og pædagogik er i top, at studiemiljøet er godt, og at de forskellige uddannelser supplerer hinanden godt.

Det er vigtigt at inddrage både elever, lærere og forældre i dette arbejde.

Vores langsigtede mål

Vi vil sikre, at 95 pct. af alle unge gennemfører en kompetencegivende ungdomsuddannelse. Uddannelserne skal være for alle. Derfor skal kvaliteten bredt set øges. Bedre pædagogik skal sikre fagligheden og ruste unge til fremtidens udfordringer.

Det har vi gjort

- Social- og sundhedsuddannelserne er blevet forbedret.
- Elever og studerende har via lovgivning fået indflydelse på deres undervisningsmiljø.
- De erhvervsgymnasiale ungdomsuddannelser er moderniseret med HHx og HTx.
- Antallet af computere pr. elev på ungdomsuddannelserne er øget markant.
- Der er igangsat et udviklingsprogram for fremtidens ungdomsuddannelser med det formål at mindske frafaldet i uddannelserne og skabe større sammenhæng.
- Der er igangsat en gennemgribende reform af erhvervsuddannelserne, så de bliver tidsvarende og udfordrende.

side 20

De næste fire år vil vi:

- **Skaffe flere praktikpladser.** En praktikplads er den bedste afslutning på en erhvervsuddannelse. Det er derfor uacceptabelt, at der ikke er et tilstrækkeligt antal pladser. For at øge incitamentet hertil skal der indføres et arbejdsgiverbetalt tilskud til virksomheder, der opretter praktikpladser.
- **Sikre et bedre psykisk studiemiljø på erhvervsuddannelserne,** som skal være med til at sikre, at uddannelserne bliver lige så attraktive for unge mennesker som gymnasiet.
- **Indbygge samfundsfag i alle erhvervsuddannelser,** så den enkelte elevs forståelse for og engagement i samfundet bliver større. Vi skal ikke uddanne robotter til erhvervslivet men helstøbte samfundsborgere.
- **Udvikle en ny praktisk betonet pædagogik,** så de-skoletrætte og unge med ringe boglig interesse også får en ungdomsuddannelse.
- **Modernisere gymnasie- og HF-uddannelsen.** På baggrund af erfaringerne fra de gymnasiale uddannelsers udviklingsprogram skal der iværksættes en pædagogisk modernisering af det almene gymnasium og HF.
- **Fastlægge et maksimum på 28 elever pr. klasse i gymnasiet.** Gymnasiet skal give mulighed for fordybelse og faglig indsigt. Det er ikke muligt, hvis klasseværelserne er overfyldte.
- **Gøre studievejledningen bedre.** Unge skal have ret til vejledning, indtil de fylder 25 år, og studievejledernes uddannelse skal være bedre.
- **Styrke erhvervsskolerne økonomi,** bl.a. gennem en grundlæggende gennemgang af hele taxametersystemet. Det skal sikre et mere fleksibelt system, der belønner de mest effektive erhvervsskoler bedre.
- **Særlige tilbud til de svagere grupper af elever** skal give erhvervsskolerne bedre muligheder for at sikre uddannelse til alle unge.

side 21

Kvalitet i børnenes liv

"Vores mål er at give den enkelte familie bedre muligheder for selv at vælge den bedste løsning for netop deres familie. Samtidig vil vi lette vilkårene for familierne i pressede situationer, f.eks. når barnet er sygt."

De fleste børn har det godt. Men samtidig har børnefamilierne travlt som aldrig før. Ingen generation af småbørnsfamilier har arbejdet så meget som den nuværende. Hertil kommer, at tempoet og kravene på arbejdsmarkedet er skruet op. En stresset mor eller far har ingen mulighed for at gøre deres arbejde så godt, som de gerne vil – hverken hjemme hos børnene eller på arbejdspladsen.

En bedre sammenhæng mellem arbejdsliv og familieliv opnås først, når der er skabt mere familievenlige arbejdspladser. Derfor er det vigtigt, at man på arbejdsmarkedet drøfter de muligheder, der er for at skabe større fleksibilitet i arbejdslivet.

Forældre og børn har brug for mere tid til hinanden – gennem hele barnets opvækst. Socialdemokratiets mål er ikke et firkantet system, der alene "tvinger" mor og far til at være hjemme hos deres børn i et vist antal måneder eller år efter fødslen.

Vores mål er at give den enkelte familie bedre muligheder for selv at vælge den bedste løsning for netop deres familie. Samtidig vil vi lette vilkårene for familierne i pressede situationer, f.eks. når barnet er syg.

Valgmulighederne skal også omfatte tilbud om børnepasning. Og det skal gælde fra barnet er 6

måneder. Kan man ikke få sine børn passet, bliver man tvunget på orlov – og det ønsker vi ikke. Derfor skal vi sikre daginstitutioner af høj kvalitet over hele landet. Vi vil ikke acceptere et samfund, hvor der laves skjulte nedskæringer i børnepasningen i ly af udliciteringer og privatiseringer.

Vores langsigtede mål

Børn skal have en god start på livet. Arbejdspladserne, orlovsordningerne og pasningsmulighederne skal skabe mulighed for reelle valg for den enkelte familie, der også indbefatter mulighed for mere tid sammen, mens børnene er små.

Det har vi gjort

- I 1993 indførte vi ret til et halvt års børnepasningsorlov samt mulighed for at aftale yderligere 6 måneders orlov.
- År for år er pasningstilbuddene blevet udbygget. Mere end 200.000 ekstra dagpasningstilbud er det blevet til siden 1992.
- Fædre har fået 2 ugers ekstra orlov.
- Fripladsgrænserne for daginstitutionsbetaling er fordoblet, så bl.a. mange enlige forsørgere slipper billigere.
- Studerende med børn har fået et særligt børnetilskud.

De næste fire år vil vi:

- **Sikre pasningstilbud i alle kommuner.**

Der skal være pasningstilbud af god kvalitet fra barnet er 6 måneder.

- **Skabe bedre kvalitet i børnepasningen.**

Vi vil starte et udviklingsarbejde for at sikre bedre kvalitet i pasningstilbuddene. Det handler især om det pædagogiske indhold men også om normeringer og pladsforhold. Alle børn skal have mulighed for oplevelser med natur, musik, højtlesning og leg.

- **Forlænge barselsorloven.** Orloven skal forlænges til 9 måneder, og her ud over skal fædrene i alt have mindst 6 ugers orlov. Af de 9 måneder skal de 5 måneder frit kunne deles af far og mor.

- **Give bedre muligheder for selv at vælge.**

Hver enkelt familie skal bedre kunne vælge, hvornår arbejdet skal genoptages. Derfor skal det være muligt at gemme noget af orloven til senere. Helt konkret skal mellem 8 og 13 uger kunne overføres til sammenhængende orlov på fulde dagpenge, indtil barnet fylder 9 år.

- **Fastholde børnepasningsorloven.** Det skal fortsat være muligt at holde børnepasningsorlov, så barsel og børnepasningsorlov kan tages i hele barnets første leveår. Samtidig skal det som nu være muligt at aftale sig til børnepasningsorlov, indtil barnet fylder 9 år.

- **Forlænge fædreorloven og gøre den mere fleksibel.**

Den del af orloven, der er forbeholdt fædrene, skal forlænges med 2 uger til i alt 6 uger. Ugerne skal frit kunne placeres efter den enkelte families ønske.

- **Skabe mulighed for at spare tid op til børnene.**

Det skal være muligt via en form for "tidsbank", at spare overarbejde op inden man får børn.

- **Fremme sund mad i alle daginstitutioner.**

Der skal være tilbud om et sundt måltid mad hver dag i alle daginstitutioner.

- **Skabe bedre mulighed for deltid.** Mange forældre vil gerne arbejde på deltid i en periode, mens børnene er små. Det skal der være mulighed for. Er der lovgivningsbarrierer som forhindrer det, og som kan fjernes, vil vi gøre det.

- **Indføre ret til sygedagpenge.** Der indføres ret til sygedagpenge, hvis børn under 14 år indlægges på sygehus i mere end 5 dage.

side 23

Et trygt og aktivt ældreliv

"Nogle ældre har brug for hjælp og støtte for at få hverdagen til at hænge sammen. Denne gruppe har i særlig grad krav på en indsats fra samfundets side i form af pleje, omsorg og en passende bolig."

De grundlæggende værdier i Socialdemokratiets ældrepolitik er: Respekt for den enkelte, værdighed i plejen, omsorg for de svageste og tryghed for alle. Enhver har uanset alder krav på at blive behandlet med værdighed og respekt for netop den person, man er.

Det er nødvendigt, at vi gør op med nogle systemer og sætter den ældre i centrum. Samtlige vagtplaner og rutiner kan ikke ændres fra den ene dag til den anden. Men vi kan og skal arbejde bevidst i den retning.

De fleste ældre medborgere er heldigvis raske og rørige. De deltager i samfundslivet og er med til at sikre det sammenhold og den frivillige indsats, der er så vigtig fundamental for vores velfærd.

Samvær, oplevelser og kontakt med andre er med til at holde os alle i gang – uanset alder. Derfor skal der også være udfoldelsesmuligheder og aktiviteter som f.eks. kultur- og idrætstilbud, der henvender sig til aktive, ældre medborgere.

Nogle ældre har brug for hjælp og støtte for at få hverdagen til at hænge sammen. Denne gruppe har i særlig grad krav på en indsats fra samfundets side i form af pleje, omsorg og en passende bolig.

Heller ikke i ældrepolitikken må det blive pengepungens størrelse, der er afgørende for, om man får den nødvendige hjælp og støtte. Derfor siger vi nej til brugerbetaling inden for pleje,

Det har vi gjort

- Et nyt helbredstillæg sikrer, at alle pensionister uden betydelig formue eller biindtægter nu får dækket 85 pct. af udgifter til medicin, tandlæge mv.
- Byggeriet af ældreboliger er øget. Senest er støtten til kommunernes etablering af fælles servicearealer udvidet.
- Krav om forebyggende hjemmebesøg hos alle ældre over 75 år er indført.
- Der er åbnet mulighed for større fleksibilitet i den kommunale hjemmehjælp. Ordningen med servicejob er forbedret, så kommunerne kan ansætte flere medarbejdere til ældreområdet.
- Tilsynet med plejehjem skærpes. Embedslægerne rolle styrkes, og alle plejehjem skal have uanmeldte kontrolbesøg.
- Der skal oprettes bruger/pårørenderåd på alle plejecentre. Beboerne skal have individuelle pleje- og omsorgsplaner.
- Indsatsen for demente er styrket.
- Sæt fokus på bedre mad til ældre med ny handlingplan.
- En lov sikrer alle ældre en genoptræningsplan efter operationer.

omsorg og sundhedspleje, ligesom vi siger nej til privatisering af omsorgsopgaverne inden for ældreplejen.

Det er afgørende for os, at ældre medborgere får en tryk alderdom, også boligmæssigt. Man skal kunne regne med, at der er en egnet pleje- eller ældrebolig parat den dag, man har brug for den. Gamle plejehjem med nedslidte værelser er vilkår, vi ikke kan være bekendt at byde nogen. De resterende, forældede plejehjem må nedlægges og erstattes af moderne boliger med tilknyttede servicefaciliteter.

Vores langsigtede mål

Ældre mennesker skal modtage den pleje og hjælp, de har behov for. Hjælpen skal være indrettet med respekt for den enkelte og efter den enkeltes ønsker og behov. Vi skal støtte den

enkelte ældres ansvar for sit eget liv – og respektere den værdighed, der består i selv at kunne vælge.

De næste fire år vil vi:

- **Sikre alle ældre en bolig, de føler sig tryk i.** Derfor vil vi forstærke udbygningen af boliger til ældre med pleje- og omsorgsbehov.
- **Gøre det muligt for en familie at forblive sammen.** Ingen ældre par skal skilles ad, hvis den ene part pludselig ikke kan være i hjemmet længere. Det skal være muligt at få en ældre- eller plejebolig i nærheden af børn eller anden familie.
- **Skabe sikkerhed for, at tildelt hjemmehjælp ydes.** Alle ældre skal trygt kunne regne med at få den hjælp og pleje, de har behov for. Derfor skal der være sikkerhed for følgende: At man får den hjemmehjælp, man er tilkendt. At aflyste hjemmehjælpstimer erstattes. At aftaler overholdes. At det så vidt muligt er den samme hjemmehjælper fra gang til gang. Samtidig skal den ældres egen indflydelse på tilrettelæggelsen af hjemmehjælpen øges.
- **Sikre tilbud om et godt måltid mad.** Alle ældre, der ikke selv kan klare madlavningen, skal have tilbud om et godt og sundt måltid mad, som de selv har indflydelse på sammensætningen af.
- **Skabe bedre forhold for demente og deres familier.** Der skal bl.a. gennemføres en aflastningsordning.

- **Give den enkelte større medbestemmelse.** Vi vil sikre den enkelte ældre mere medbestemmelse på egen livssituation, herunder indflydelse på den service og de tilbud, som det offentlige tilbyder.
- **Støtte den frivillige sektors indsats.** Vi vil nedbryde eventuelle barrierer, så det offentlige og de frivillige supplerer hinanden til gavn for de ældre, der har det svageste netværk.
- **Styrke ældres retssikkerhed.** Alle ældre har krav på at få hjælp, hvis de har behov for det. Viser det sig, at lovgivningen ikke er klar nok, vil vi ændre den.
- **Sætte den ældre i centrum.** Det skal sikres, at det er den ældre, der er i centrum, når der opstår grænseproblemer, f.eks. mellem kommune- eller amtsgrænser eller mellem sygehus og kommunale tilbud.
- **Give medarbejderne bedre udviklingsmuligheder og mere ansvar.** Der skal være bedre uddannelsesmuligheder. Dygtige og engagerede medarbejdere er fundamentet for en god ældreomsorg.

En god og tryk bolig

“Socialdemokratiet ønsker et mangfoldigt udbud af boliger. Det vil give den enkelte en reel mulighed for selv at bestemme, hvor og hvordan man vil bo. Boligen skal tilpasses mennesker og ikke omvendt.”

Boligen er den vigtigste ramme for vores liv. Det er her, vi tilbringer langt størstedelen af vores tilværelse. Derfor er det fortsat Socialdemokratiets mål, at alle danskere skal have en bolig, der passer til den enkeltes ønsker og behov.

I dag gælder det først og fremmest om at få genskabt fleksibiliteten i boligmarkedet. Det betyder, at vi skal have iværksat mere boligbyggeri. Sideløbende skal vi have sat mere gang i “flyttekæderne”, hvor de ældre parcelhusejere, der gerne vil bo i noget mindre, flytter ud af villaerne og giver de unge børnefamilier mulighed for at komme ind på boligmarkedet.

Børnefamilien har nogle særlige boligbehov. Både i forhold til, hvordan boligen er indrettet men også i forhold til finansieringen. Disse behov skal vi kunne indfri, og derfor skal vi have et bredt udbud af boliger til børnefamilier.

Det skal være muligt at blive boende i byen, når man stifter familie, og derfor skal der også være familieboliger i vores byer. Behovet understreges af, at over halvdelen af alle boliger i landets hovedstad er på to rum eller mindre, dvs. at de ikke er egnede til familier. En del boliger har heller ikke eget bad eller toilet.

De seneste års massive byfornyelsesindsats over hele landet har rettet op på en del af ubalancen på boligmarkedet, ligesom kvarterløft-projekterne har sat helheden i fokus.

Det har vi gjort

- Der er afsat penge til særlige boliger, som er egnet til unge, fysisk handicappede.
- Der er givet øget adgang til lån, som har gjort det lettere for kommunerne at bygge boliger – og til en langt billigere pris.
- Der bygges skæve huse til skæve eksisterer – bl.a. hjemløse, der ikke kan eller vil bo som flertallet af danskere.
- For at sikre en mere afbalanceret beboersammensætning i det almene byggeri er der skabt mulighed for, at kommuner og boligorganisationer kan aftale særlige udlejningskriterier.
- Boligstøtten er omlagt, så den i fremtiden koncentrerer om husstande med lavere indkomster.
- For at få mere økologi ind i boligbyggeriet er der indført en grøn positivliste. Samtidig er der opført økologiske boligbyggerier rundt om i landet.
- Det boligsociale arbejde er sat i centrum med renovering af boligkvarterer, ansættelse af beboerrådgivere og igangsætning af sociale aktivitetsprojekter.

Men der er et stort behov for billige, almene udlejningsboliger samt for andelsboliger. Efterspørgslen er så stor, at ventetiderne er blevet urimeligt lange. Der skal være reelle valgmuligheder – også for børnefamilierne. Derfor skal der skabes en bedre balance mellem udbuddet af boligtyper og efterspørgslen.

Vores langsigtede mål

Socialdemokratiet ønsker et mangfoldigt udbud af boliger. Det vil give den enkelte en reel mulighed for selv at bestemme, hvor og hvordan man vil bo. Boligen skal tilpasses mennesker og ikke omvendt.

side 26

De næste fire år vil vi:

- **Bygge 10.000 nye boliger med start i år.** Staten har afsat godt 500 mio. kr. hvert år i 2002 - 2004.

- **Heraf 3.750 nye ungdomsboliger** i form af "Fælles 4'eren", som er en ny type ungdomsboliger. Kommunernes del af finansieringen bliver helt fjernet. Samtidig skal der også bygges kollegieværelser og helt traditionelle ungdomsboliger.

- **Oge kommunernes interesse for at bygge almene boliger.** Kommunernes indskud ved alment byggeri er nedsat fra 14 til 7 pct.. Med andre ord bliver det nu kun halvt så dyrt for en kommune at opføre almene boliger.

- **Etablere nye medejerboliger.** Vi indfører en ny type almen ejerbolig, der kan være et reelt alternativ til den traditionelle ejerbolig.

- **Oge byggeriet af andelsboliger.** Kvoten for andelsboliger hæves fra 1.000 til 1.800 boliger årligt.

- **Præmiere kommuner med "ungdomsboliggaranti".** De kommuner, der lever op til krav om en max ventetid på 3 måneder, fælles opnotering og variation i ungdomsboligudbuddet vil få et diplom, der viser, at kommunen er en god ungdomsboligby.

- **Standse penge under bordet.** Den store mangel på billige leje- og andelsboliger har været indirekte årsag til, at folk har krævet store pengebeløb under bordet, når de har handlet deres andelsbolig. Det er vigtigt, at vi holder fast i, at andelsboligerne ikke blot er billige ejerboliger, men at der er forskel. Derfor er det ikke acceptabelt, at der skal betales sorte penge under bordet for at få en andelsbolig.

En konsekvent og retfærdig udlændingepolitik

"Socialdemokratiet har konsekvent afvist de ekstreme standpunkter i udlændingebatten. Vores mål er at bygge bro."

Socialdemokratiet vil sikre en konsekvent og retfærdig linie i udlændingepolitikken. Vi vil skabe sammenhold – ikke splittelse.

Danmark skal hjælpe mennesker, der lider nød og er forfulgte. På det internationale område er det Socialdemokratiets politik at bevare et højt niveau for udviklingsbistanden og for hjælp til nødstedte i katastrofeområder – som vi ser det i Afghanistan. Men det er også en kendsgerning, at der hvert år kommer mennesker til Danmark, som er forfulgte. Dem skal vi hjælpe.

Socialdemokratiet har konsekvent afvist de ekstreme standpunkter i udlændingebatten.

Vores mål er at bygge bro. Vi vil ikke slå alle over én kam, og vi vil ikke have konflikter ind i Danmarks gader.

Vi ønsker fortsat at samle befolkningen om en udlændingepolitik med humanisme, retfærdighed og konsekvens. Intolerance og diskrimination skal bekæmpes. Det kan så let gå galt. Ingen skal gøre en hel befolkningsgruppe til genstand for had eller forfølgelse.

Socialdemokratiet går ind for et samfund, der bygger på klare rettigheder og pligter. Vi lægger vægt på, at alle mennesker i Danmark, på trods af forskellige opfattelser og baggrunde, føler ansvar for hinanden. At alle oplever et fællesskab baseret på en række grundlæggende værdier. Værdier som er fundamentale for vores samfund.

Vi vil sikre, at alle som ønsker at leve i Danmark, lærer dansk. At de får en uddannelse og kommer i arbejde. Den bedste integration sker på arbejdspladsen. Arbejdsløshed og isolation skaber grobund for fundamentalisme.

Vi vil arbejde for et samfund, hvor antidemokratiske, autoritære eller kvindeundertrykkende holdninger ikke får lov til at brede sig.

Integration af udlændinge er helt afgørende for Socialdemokratiet. Vi vil arbejde målrettet med integration. Det vil vi gøre for at leve op til en række konkrete målsætninger. Målene er ambitiøse. Vi har gennemført en række initiativer, som trækker i den rigtige retning. Meget er lykkedes. Men meget mere skal gøres.

Vores langsigtede mål

For Socialdemokratiet er målet, at mennesker med anden etnisk baggrund:

- indenfor den treårige integrationsperiode får så gode danskundskaber, at de kan fungere på arbejdsmarkedet og i samfundslivet
- er i beskæftigelse i samme omfang som den øvrige befolkning
- har et uddannelsesniveau, der betyder, at de kan klare sig på arbejdsmarkedet. Efterkommere skal have samme uddannelsesniveau som den øvrige befolkning
- i samme grad som den øvrige befolkning kan forsørge sig selv uden indkomstoversførsler
- ikke er koncentreret i særlige boligområder, men bor fordelt ud over hele landet og i forskellige boligformer
- deler de grundlæggende normer og værdier i vores samfund
- i langt større grad gifter sig med en herboende borger.

Det har vi gjort

- Etableret et sammenhængende 3-årigt integrationsforløb for alle nytilkomne udlændinge med en væsentlig styrkelse af sprogundervisningen.
- Nytilkomne flygtninge boligplaceres i kommuner, der har relativt få udlændinge. Det giver den bedste og hurtigste integration.
- Der er gennemført en bred indsats for at bekæmpe ghettodannelser og forslumring af boligområder. De udsatte boligområder er økonomisk blevet styrket – og udlejningsreglerne er blevet ændret, så der sikres en mere varieret beboersammensætning.
- Indsatsen mod kriminelle asylansøgere er forstærket. Udlændingeloven er ændret, så det er muligt at fængsle kriminelle asylansøgere, mens deres sag behandles – og sagerne behandles hurtigt. Mulighederne for udvisning er udvidet.
- Arbejdsløsheden for indvandrere fra 3. lande er halveret på fem år.
- Kampen mod tvangsægteskaber er forstærket. Familiesammenføringsreglerne er strammet målrettet for at hindre unge i at blive tvunget ind i ægteskab mod deres frie vilje, og retskravet på familiesammenføring er afskaffet for unge under 25 år. Rådgivning af unge udlændinge er også styrket.
- Udlændingeloven er konsekvent ændret, så et hvert konstateret smuthul er lukket. Samtidig er indsatsen mod menneskesmugling intensiveret. Politiet er tilført yderligere ressourcer til dette arbejde – og straffen for menneskesmugling er hævet.

side 28

De næste fire år vil vi:

- **Man skal kunne lære dansk på arbejdspladsen.** Virksomhederne skal kunne rekvirere danskundervisning for nydanske medarbejdere, der er tilpasset deres og arbejdspladsens særlige behov.

- **Ret og pligt til sprogundervisning.**

Møder man ikke op, skal det have økonomiske konsekvenser for den enkelte. Kvaliteten på sprogskolerne skal styrkes.

- **Man skal kunne bruge den uddannelse, man har.** Vi skal sikre, at kvalifikationer hurtigt kan afprøves, udvikles og godkendes uden bureaukratiske forsinkelser.

- **Praktikpladser til unge nydanskere.** De må i fremtiden ikke stå uden tilbud om arbejde og/eller praktik.

- **Det skal kunne betale sig at arbejde.** Vi skal sikre, at det kan betale sig at arbejde frem for at være på offentlig forsørgelse. Derfor skal vi blandt andet se på aktivlovens regel om to forsørgertillæg til samboende. Og vurdere de sociale ydelser, skat og boligydelse under ét.

- **Kendskabet til danske værdier skal styrkes.** Alle, der ønsker at leve deres liv i Danmark, må fuldt og helt acceptere, at Grundloven og demokratiet står over alt andet – også religionen.

- **Samme krav til friskoler som til folkeskoler.** Der skal stilles skærpede krav om og tilsyn med, at friskolerne medvirker til integration. Eksamenskravene bør være de samme som ved folkeskolens afgangsprøver.

- **Bedre rammer for skoleklasser.** Skoleklasser med mere end 25 pct. fremmedsprogede bør maksimalt have 24 elever, så der kan bruges flere kræfter på integrationen.

- **Særligt tilbud til sent ankomne børn og unge.** Og vi skal sikre vejledning til forældre med udenlandsk baggrund om de problemer og vanskeligheder, deres børn kan komme ud for.

- **Ægteskaber.** Målet om, at etniske minoriteter i langt større omfang gifter sig med en herboende borger, vil tage tid. Det kræver både påvirkning af holdninger, stærk støtte og opbakning til unge, der ønsker at være "mønsterbrydere" samt lovgivning. Hvor stærk en lovændring, der bliver behov for afhænger af i hvilket omfang og tempo, adfærden ændres af de øvrige initiativer f.eks. en øget arbejdsmarkedstilknæytning. Men vi er indstillet på i den kommende valgperiode at gennemføre lovændringer for at nå målsætningen.

- **Stop for ulovligt ophold.** Udlændinge, der opholder sig ulovligt, skal udsendes så hurtigt som overhovedet muligt.

- **Hurtigere sagsbehandling af asylsager.**

- **Vi vil lave et hovedeftersyn af asylsystemet, så det ikke bliver misbrugt.** Vi vil have bedre sanktionsmuligheder, hvis de foretager sig noget ulovligt, mens de er i landet, efter at de har fået opholdstilladelse.

- **Værn mod terrorister og kriminelle asylansøgere.** Ansøgere, der er skyldige i terrorvirksomhed eller anden alvorlig kriminalitet, skal ikke have asyl. Det skal bl.a. ske ved ikke at give asyl til personer, der finansierer, planlægger, støtter eller begår terrorhandlinger. Personer skal udvises, hvis de skønnes at udgøre en fare for statens sikkerhed eller er en trussel mod den offentlige orden, sikkerhed eller sundhed. Udlændingestyrelsen og Politiets Efterretnings-tjeneste (PET) skal samarbejde

side 29

Sunde fødevarer – god mad

“Der skal gøres kål på samtlige problemer med fødevarer, så mennesker ikke bliver syge af mad. Sunde og sikre fødevarer skal kunne tages for givet, madkulturen skal sættes i højsædet, fødevarerproduktionen skal foregå på miljøvenlige præmisser, og dyrene skal behandles ordentligt.”

I et land som Danmark bør sunde fødevarer være en menneskeret. Alligevel er der masser af områder, hvor der skal gøres en indsats for at højne kvaliteten og sikkerheden.

Det er uacceptabelt, at vi bliver syge af den mad, vi spiser, og at børn i vores samfund ikke får ordentlig mad i løbet af dagen. Forbrugere skal have et reelt valg gennem ordentlig information. Ældre og syge får dårlig ernæring – det er forkert.

Reelle fremskridt på fødevarerområdet sikres kun, hvis man også har en international tilgang i problemløsningen. Vores medlemskab af EU skal bruges aktivt til at højne standard og sikkerhed i hele Europa. Også de fødevarer vi importerer fra udlandet, skal være af en lodig kvalitet.

Socialdemokratiet sætter forbrugeren i centrum. Derfor er åbenhed og gennemsigtighed nogle af nøgleordene, når vi taler om en moderne fødevarerpolitik.

Kvaliteten af vores fødevarer er et fælles ansvar. Uden efterspørgsel bliver der ikke produceret bedre varer. Derfor skal forbrugere have mulighed for at træffe sunde valg på baggrund

af god og systematisk information – både i de tilfælde hvor fødevarerne ikke lever op til kravene, og i de tilfælde hvor tingene fungerer, som de skal.

Børn skal have ordentlig mad, og selvfølgelig er det i princippet forældrenes ansvar. Men vi er nødt til at se i øjnene, at nogle skolebørn i dag vokser op med morgenmad fra bagerens kagehylde og frokost fra fast-food baren.

På samme måde har måltidet som kulturinstitution og samlingspunkt for mange ældre mennesker i Danmark mistet sin værdi. Dels er den mad, de ældre tilbydes fra offentlig side, ofte for dårlig, dels er rammerne om indtagelsen af maden ikke i tråd med vores tradition. Også på hospitalerne er der problemer med ernæringen, og selv små børn vokser op uden faste madrammer.

I Danmark er vi begyndt at satse mere på alternative produktionsmetoder og økologisk landbrug. Derfor ved vi, at det er muligt at have en produktion, der giver afkast samtidig med, at der bliver taget hensyn til miljøet, til dyrevelfærden og til den natur, som vores børn skal overtage.

Vi skal gøre op med landbrugsstøtteordninger, der hindrer udviklingen mod bæredygtighed. Vi skal væk fra overdreven brug af tilsætningsstoffer. Vi skal vise ansvarlighed – over for naturen, vores egen sundhed og for kommende generationer.

Socialdemokratiet ønsker en total omlægning af landbrugsstøtten i europæisk og global sammenhæng. Vi vil arbejde målrettet for, at EU's alt for dyre landbrugsstøtteordninger ændres – at den sidste planøkonomiske bastion i Europa rives ned.

side 30

Vores langsigtede mål

Der skal gøres kål på samtlige problemer med fødevarer sikkerhed, så mennesker ikke bliver syge af mad. Sunde og sikre fødevarer skal kunne tages for givet, madkulturen skal sættes i højsædet, fødevarerproduktionen skal foregå på miljøvenlige præmisser, og dyrene skal behandles ordentligt.

De næste fire år vil vi:

- **Sætte fødevarer sikkerhed på den internationale dagsorden** og kæmpe for, at der indføres skrappe internationale standarder. Vi spiser jo også importeret mad.
- **Sætte skub i reformen af EU's landbrugsstøtte.**
- **Bekæmpe sygdomme og infektioner i fødevarerproduktionen.** Vi fastholder nedslagnen af hele besætningen i BSE tilfælde, fordi det i dag er vores eneste chance for at blive infektionen helt kvit. Vi fortsætter kampen mod salmonella på baggrund af salmonellahandlingsplanen fra 1996.
- **Gøre fødevarer deklARATIONER mere gennemskuelige og letforståelige.** Der er behov for mere præcis information til forbrugerne, og der er fortsat behov for at intensivere kampen mod vildledende emballage.
- **Sikre fødevarerproduktion under hensyntagen til miljø og natur.** Vi presser på for en øget økologisk udvikling og en større indsats, når det gælder alternative produktionsmetoder. Vi ønsker, at landbruget også forpligter sig, når det gælder bevarelsen af vores natur, og vi lægger vægt på, at det skal kunne lade sig gøre inden for rammerne af de midler, der allerede tilfalder landbruget.

Det har vi gjort

- Handlingsplanen mod salmonella fra 1996 er løbende fulgt op.
- Der er indført forbud mod brug af vækstfremmere i foder. Et nyt centralt register skal give overblik over brug af antibiotika ved behandling af syge dyr.
- En handlingsplan skal fremme økologien. Det røde økologimærke er en succes.
- Der er lavet et enstrengt kontrolsystem fra jord til bord.
- Flere hundrede sprøjtemidler er blevet forbudt, og afgifterne på pesticider er nu fordoblet.
- I oktober 2001 trådte en offentliggørelse af kontrolresultater i kraft. Med Smileys i 40.000 danske butikker kan forbrugerne selv tage stilling til, om de vil handle eller spise et sted, hvor hygiejnen ikke er i orden.
- Et nyt Fødevarepolitisk Forum med input fra alle dele af fødevaresektoren – lige fra primærproducenter over detailhandel til grønne foreninger og forbrugere – skal skabe rum for fri og ny tænkning.

Den gode arbejdsdag

"Det gode arbejdsliv er en investering i fremtiden. Der er ikke modstrid mellem den gode arbejdsplads og det, at Danmark skal kunne klare sig i konkurrencen med udlandet. Vores stærkeste ressource er arbejdende, dygtige mennesker."

Et godt arbejdsliv er helt afgørende for, at vi alle sammen kan føle os lidt bedre tilpas i vores samlede liv.

Men det er ikke kvalitet, at vi har et højt sygefravær. Det er ikke kvalitet, at man skal vente i mange år på at få sin arbejdsskadeerstatning. Og det er ikke kvalitet, at der er for mange arbejdspladser, hvor arbejdsmiljøet ikke er godt nok.

Vi spilder for mange steder for meget talent, evner, kompetencer og erfaringer. Det kan vi gøre noget ved, og det vil vi. Med den nye arbejdsmiljølovgivning har vi taget et stort skridt i den rigtige retning.

Indflydelse på egen arbejdssituation er fundamental. Flere tilbud om efteruddannelse er kolossal vigtigt. Det samme er de unges muligheder for at få en praktikplads og dermed en god start på deres arbejdsliv. Også på disse områder vil vi styrke indsatsen.

Det gode arbejdsliv er en investering i fremtiden. Der er ikke modstrid mellem den gode arbejdsplads og det, at Danmark skal kunne klare sig i konkurrencen med udlandet. Vores stærkeste ressource er arbejdende, dygtige mennesker.

Arbejdsmarkedet skal gøres mere rummeligt. Mennesker med nedsat arbejdsevne, der kan og vil arbejde, skal have mulighed for at bidrage med dét, de kan. Det skal være en selvfølge, at seniorer får mulighed for jobskift eller mere gradvis tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.

Vi skal udnytte alle de ressourcer, som nydanskerne har. Vi har brug for dem, og det at have et arbejde er den bedste vej til en vellykket integration.

Politisk kan og vil vi fortsat gøre mere. Men det er på de enkelte arbejdspladser, at rummeligheden og det gode arbejdsmiljø først og fremmest skal skabes.

Vores langsigtede mål

Vi ønsker sikre, sunde og rummelige arbejdspladser, hvor mennesker udfordres og stimuleres til at bruge deres evner, udvikler sig, har indflydelse på egen arbejdsdag og tager godt imod nydanske kolleger.

side 32

De næste fire år vil vi:

- **Give alle mulighed for jobudvikling** gennem voksen- og efteruddannelse eller gennem uddannelse på jobbet.
- **Forebygge arbejdsskader og nedslidning.** Det er både menneskeligt og økonomisk fornuftigt at forebygge frem for at behandle. Derfor skal der sættes mere fokus på sygefraværet i både den private og den offentlige sektor. Og tempoet skal holdes oppe, når det gælder den forebyggende indsats i de brancher, hvor arbejdsmiljøet er hårdest.
- **Gennemføre en arbejdsskadereform** der indebærer, at flere mennesker kan få erstatning, når de kommer ud for en arbejdsskade. Vi vil samtidig sikre, at den alt for lange sagsbehandlingstid bliver forkortet.
- **Skabe bedre sikkerhed for arbejdsmiljøet ved udlisninger.** Når f.eks. rengøring eller vedligeholdelse sættes i licitation, skal udbudsmaterialet indeholde klare krav til arbejdsmiljø og -forhold for de ansatte.
- **Skabe bedre plads på arbejdsmarkedet.** Det skal være muligt at have en god og stabil plads på arbejdsmarkedet, selv om man har en lidt nedsat arbejdsevne. Vi vil forbedre mulighederne herfor og fjerne de barrierer, som vi ad politisk vej kan fjerne.
- **Større kvalitet i aktiveringsindsatsen.**

Det har vi gjort

- Over 170.000 flere mennesker end i 1994 vågner nu op til en arbejdsdag, hvor der er brug for dem.
- De offentlige, erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsessteder havde i fjor næsten 900.000 kursister.
- Der er gennemført en voksen- og efteruddannelsesreform, hvor såvel formelle som praktiske færdigheder kan blive godskrevet, og hvor færdighederne kan kombineres og bygges oven på hinanden ud fra den enkeltes udviklingsmuligheder og ønsker.
- Mange voksne mennesker, der ikke fik en faglig uddannelse som unge, har fået mulighed for at blive voksenlærlinge.
- Arbejdsmarkedet er gjort mere rummeligt ved oprettelse af servicejob til ældre ledige, fleksjob til mennesker med nedsat arbejdsevne og skånejob til mennesker på førtidspension.
- Der er gennemført en afgift for at forbygge et dårligt arbejdsmiljø.
- Der er vedtaget en førtidspensionsreform, der tager udgangspunkt i det mennesker kan i stedet for at tage udgangspunkt i det, de ikke kan.

Danmark som verdens bedste IT-nation

"For Socialdemokratiet er det afgørende, at vi udnytter de nye muligheder og teknologier til gavn for alle i Danmark."

Danmark som verdens bedste IT-nation er ikke en beskeden målsætning. Det er en kæmpe ambition. Vi står først ved begyndelsen af en helt ny tid, hvor samarbejde og fornyelse er kodeordene.

Udviklingen i informationsteknologien, IT, er en vigtig faktor i fornyelsen. Mobilitet er blevet det moderne menneskes livsvilkår. Hvorimod vores offentlige sektor ikke helt har tilpasset sig den nye tid, fordi vores regler i mange tilfælde er baseret på industrisamfundets grundlag.

IT er et af de instrumenter, der kan binde samfundet sammen igen på en ny og anderledes måde. IT er adgangsbilletten til en ny organisering af den offentlige sektor tilpasset det mobile menneske, hvor ikke alene information, men også vores sind, uddannelse og adfærd bevæger sig meget hurtigere end før.

Danmark er med i en IT-verdenselite, der består af USA og de nordiske lande. Den position skal vi fastholde og udbygge i de kommende år – vi har simpelthen ikke råd til at lade være, hvis vi også i fremtiden vil opretholde vores velfærds- og velstandsniveau.

Engang var det bogtrykkerkunsten, der revolutionerede vores verden. Viden kunne pludselig mangfoldiggøres. Vi er godt i gang med en IT-bølge, der som en anden revolution, spreder information, viden og kompetencer.

Den danske model hviler på et grundlag af et permanent højt uddannelsesniveau og evne til omstilling. For Socialdemokratiet er det afgørende, at vi udnytter de nye muligheder og teknologier til gavn for alle i Danmark.

IT byder på nye muligheder – også når det gælder borgernes muligheder for at deltage aktivt i demokratiet. Det bliver nemmere at få viden og deltage i demokratiet.

Men informationsteknologiens mange muligheder kan blive en begrænsning for nogle grupper, hvis vi ikke samtidig sikrer læsesvage og handicappede mulighed for at være med på lige fod.

I kommuner, amter og i staten lægger vi stor vægt på den digitale forvaltning der kan tilbyde borgerne service 24 timer i døgnet. Den giver mulighed for selvbetjening, og der frigøres ressourcer fra administrationen af den offentlige forvaltning.

Inden for sundhedsområdet vil digitalisering og standardisering medføre, at vi kan spare store ressourcer både på transport og dobbeltarbejde for eksempel i forbindelse med, at patientjournalerne gøres elektroniske.

Gennem uddannelsessystemet er vi med til at give alle borgere de redskaber og muligheder, der gør os i stand til at være aktive og demokratiske samfundsborgere. Det er derfor også naturligt, at alle borgers grundlæggende IT-kompetence bliver sikret gennem folkeskolen.

Vores langsigtede mål

Danmark skal være verdens bedste IT-nation, hvor alle har adgang til den nye teknologi, og hvor IT er et afgørende værktøj i fornyelsen af den offentlige sektor med en moderne og tidsvarende service af borgerne.

side 34

De næste fire år vil vi:

- **Sikre adgangen til informationsteknologien** gennem biblioteker, netcafeer i boligområderne, i ældrecentre og i forsamlingshuset.
- **Udbredelsen af bredbåndsnettet** skal ske på en sådan, at konkurrencen giver lavere priser og højere hastighed.
- **Sikre, at digitaliseringen af den offentlige forvaltning** samtidig betyder større åbenhed og større tilgængelighed for borgeren.
- **Den offentlige sektor skal være IT-lokomotiv.** Med direkte investeringer i IT og gennem IT-baserede ydelser, til rådighed for borgerne og private virksomheder.
- **Der er brug for flere IT-partnerskaber,** hvor de private erhverv også får mulighed for at udvikle og drive offentlige elektroniske serviceopgaver og systemer.
- **Alle skoler skal være tilknyttet internettet** via bredbånd, der giver høj hastighed på nettet. Der bør være computere til rådighed også uden for skoletid, f.eks. i fritidsordninger og på lektie-caféer.
- **IT-uddannelserne gennemgås** for at få et mere smidigt tidssvarende IT-uddannelsesudbud.
- **Studerende og elever skal have mulighed for at anvende computere ved prøver og eksaminer.**
- **Alle studerende og elever** ved ungdoms- og videregående uddannelser skal have økonomisk mulighed for at erhverve sig relevant IT-udstyr, f.eks. gennem billige statsgaranterede lån.

Det har vi gjort

- Flere penge. I år har regeringen blandt andet skaffet fire milliarder på UMTS-auktionen. En del af pengene ønsker vi at bruge på IT og forskning, som skal være med til at løfte Danmark ind i den nye tidsalder.
- Offentlig Indkøbsportal. Danmark er blandt de førende i verden med offentlig e-handel. Etableringen af den offentlige indkøbsportal vil blive fulgt op med krav om elektronisk indkøb af en række varer for en samlet volumen på i første omgang ca. 8 mia. kr. alene i staten.
- Borgernes IT-rettigheder. Et nyt katalog over borgernes IT-rettigheder giver svar på en række af de mange dagligdags spørgsmål, der opstår i kølvandet på danskernes stigende internetaktivitet.
- Bredbandsplan. Regeringen afleverede i juni 2001 en plan for, hvordan udviklingen af højhastigheds- og bredbåndsforbindelser kan fremmes bedst og hurtigst muligt i Danmark.
- Det Digitale Nordjylland. Nordjylland er udpeget til nationalt IT-fyrtårn, så området udgør et laboratorium for IT-satsninger i stort format. I perioden 2000-2003 vil regeringen investere 170 mio. kr. i det nordjyske IT-fyrtårn.
- IT-strategi. Der er lavet en strategi for hurtigt, billigt og sikkert internet til hele Danmark. En strategi for uddannelse, læring og IT, der er iværksat en Task Force i regi af Finansministeriet og etableret en "Regeringens IT-kreds".

side 35

Hånd om de svage

“Et stærkt samfund skal altid kendes på, hvilke vilkår og muligheder det giver til de svageste borgere. Socialpolitik i det 21. århundrede skal hjælpe det enkelte menneske på fode – uden at ansvaret tages fra ham eller hende. Socialdemokratiet vil, at den negative sociale arv skal brydes.”

Det fællesskab, Socialdemokratiet ønsker, omfatter alle. Også de grupper i samfundet, der socialt, fysisk eller psykisk har det dårligst.

I dag oplever det enkelte menneske mange flere skift i livet end før. Skilsmisser, ulykker, arbejdsløshed, boligproblemer. Det kan ramme os alle – vi kan alle blive den lille. Og nogle af os bliver mere ramt end andre. For nogle betyder det, at de “går ned med flaget”. De får et alvorligt problem med alkohol- eller stofmisbrug, eller en psykisk lidelse.

Folks individuelle problemer skal løses via individuelle løsninger. Mennesket skal komme først – og systemerne skal spille bedre sammen.

Det er en stor udfordring at finde løsninger på folks sociale problemer, som passer til den enkeltes behov. For Socialdemokratiet er det afgørende, at de individuelle hensyn ikke betyder, at vi opgiver det fælles ansvar. Samfundet skal hjælpe mennesker i nød med at komme videre med deres liv – uden at tage ansvaret fra dem.

For mange sårbare mennesker bliver grunden til problemer senere i livet lagt allerede i barndommen. Den negative sociale arv skal brydes, så alle får ret til lige muligheder for at forme deres eget liv.

Vi har alle et ansvar for de svageste i vores samfund. Gennem frivilligt socialt arbejde, på arbejdspladsen og i netværk i boligforeningen eller andre steder kan vi alle gøre en indsats for at forebygge, at mennesker udstødes fra samfundet.

Vores langsigtede mål

Et stærkt samfund skal altid kendes på, hvilke vilkår og muligheder det giver til de svageste borgere. Socialpolitik i det 21. århundrede skal hjælpe det enkelte menneske på fode – uden at ansvaret tages fra ham eller hende. Socialdemokratiet vil, at den negative sociale arv skal brydes.

Det har vi gjort

- 260 mio. kr. er afsat til en styrket indsats for de hjemløse.
- Der er etableret afvænningsstilbud for narkomaner på 40 døgninstitutioner, og bevillingerne til narkoindsatsen er tredoblet siden 1995.
- En række initiativer har gjort dagligdagen lidt lettere for de svageste ældre.
- Der er etableret en ledsageordning for handicappede.
- Der er vedtaget en ny lov om truede børn, som styrker hensynet til barnets tarv.
- Der er sikret indkomstfremgang for de svageste grupper.
- Der er vedtaget en førtidspensionsreform, som sætter fokus på den enkeltes ressourcer.
- Der er afsat penge til kommunernes arbejde med den frivillige indsats over for de svageste.

side 36

De næste fire år vil vi:

- **Styrke behandlingsindsatsen for narkomaner og andre misbrugere.**
- **Styrke indsatsen mod hjemløshed,**
- **Tilbyde psykisk syge en konkret behandling,** og mulighed for rådgivning døgnet rundt.
- **Sikre alle indflydelse på egen sagsbehandling.** Den enkelte skal være med i sin egen sagsbehandling i videst mulige omfang, og vi skal sikre, at løsningerne bliver tilpasset den enkeltes situation.
- **Få systemerne til spille bedre sammen.** Der skal skabes nye indgange til den offentlige sektor, så mennesker med problemer oplever, at de bliver hjulpet rundt i de mange muligheder, og at der bliver fundet en samlet løsning på problemerne.
- **Øge forskningen i den sociale arv.** Mekanismerne bag den negative sociale arv skal afdækkes, og ny viden herom skal formidles til forældrene, sundhedsplejerskerne, pædagogerne og lærerne.
- **Skabe bedre vilkår for de frivillige inden for det social arbejde.** Der skal udarbejdes et sæt spilleregler for samspillet mellem den offentlige sektor og det frivillige arbejde.
- **Give de offentligt ansatte bedre uddannelsesmuligheder.** Det kræver meget at være frontkæmper blandt de svageste i velfærdssamfundet. Derfor skal sagsbehandlere og andre have bedre uddannelses- og udviklingsmuligheder.

side 37

Fritid, kultur, idræt og frivillige organisationer

“Traditionen for foreningsdannelse er en væsentlig del af det danske demokrati og en del af grundlaget for vort velfærdssamfund. Socialdemokratiet bakker helhjertet op om det store frivillige arbejde i foreninger og organisationer.”

Et alsidigt fritids- og kulturliv har afgørende betydning for samfundets udvikling. Kultur skaber identitet. Den er med til at bestyrke eller provokere os i vores syn på hinanden og de vilkår, vi deler.

Socialdemokratiet vil skabe gode rammer for den skabende kunst og bredden i kulturen i hele landet – uanset om det handler om musik, billedkunst, film, teater eller andre kreative områder. Et alsidigt kulturliv, med kvalitet og plads til nyskabelser og udfordringer kan ikke overlades alene til markeds kræfterne. Derfor er der brug for både offentlig og privat støtte til det danske kulturliv.

Idræt er også et område, hvor mangfoldigheden er en styrke. Breddeidræt og eliteidræt er på mange måder forbundne kar. Idræt på motionsplan er desuden en væsentlig faktor i en forebyggende sundhedsindsats.

Danmark er rigt på foreninger. Foreningslivet betyder, at mennesker med fælles interesser slutter sig sammen og samles uden for hjemmets fire vægge på kryds og tværs af mange skel. Der ligger en stor værdi i, at vi gennem foreningslivet tager et fælles ansvar for en given opgave – også når det gælder om at sikre udfoldelsesmuligheder for børn, unge og voksne, der slås med sociale eller andre problemer.

Traditionen for foreningsdannelse er en væsentlig del af det danske demokrati og en del af grundlaget for vort velfærdssamfund. Socialdemokratiet bakker helhjertet op om det store frivillige arbejde i foreninger og organisationer. Derfor ønsker vi smidige og ubureaukratiske regler omkring dette vigtige arbejde.

Vores langsigtede mål

Vi vil bevare og understøtte et rigt fritids-, kultur- og idrætsliv. Alle skal have muligheder for at udfolde sig og deltage aktivt. Biblioteker og andre kulturinstitutioner skal være åbne, når folk har tid til at bruge dem.

De næste fire år vil vi:

- **Videreudvikle folkeoplysning** til gavn for de mange lokale foreninger og folkeoplysningsforbundene.
- **Støtte idrætslivet** gennem fordelingen af tips- og lottomidler, både de brede folkelige idrætsorganisationer og eliteidrætten.
- **Sikre mulighed for at se større sportsbegivenheder på landsdækkende TV.**
- **Inddrage de mange frivillige og foreningerne** i løsningen af sociale opgaver og en positiv medvirken i integrationen af børn, unge og voksne med en anden etnisk baggrund end dansk.
- **Nedbryde barrierer**, der vanskeliggør frivilligt arbejde i idrætsklubber mv.
- **Sikre flere penge til udviklingen af dansk film og multimedier.**
- **Arbejde for at udbygge musikskolerne** landet over til at være musiske skoler, hvor også drama, billedkunst og multimedietilbud spiller en rolle, og hvor flere børn får tilbud om at være med.
- **Sikre gratis adgang til internet og gratis låneret på landets biblioteker.**
- **Arbejde for en fornyelse af public service-forpligtelsen** i licensbetalte medier, så borgerne får bedre mulighed for demokratisk deltagelse.
- **Styrke indsatsen for formidling, bevaring og sikring af samlingerne** i arkiver, biblioteker og museer gennem digitalisering og formidling af meget benyttede eller sårbare originalmaterialer.
- **Skabe grundlag for en opretthavtsordning** så de skabende og udøvende kunstnere opnår et rimeligt vederlag fra salg af Cd'ere og bånd.

Det har vi gjort

- Der er vedtaget en ny bibliotekslov, som bl.a. sikrer, at bibliotekerne er godt rustet til at klare brugernes krav til elektronisk informationssøgning. Der er afsat 100 mio. ekstra årligt.
- Nyt kongeligt bibliotek er færdigbygget.
- Danmarks første litteraturlov er vedtaget med det formål at fremme adgang og udbredelse af dansk litteratur.
- Musikområdet er styrket – det gælder både ensembler og orkestre samt musikundervisningen.
- Public service-forpligtelsen er styrket ved oprettelsen af DR2, der nu kan ses af 80 pct.
- Der er givet mange flere penge til danske tv- og filmproduktioner – en satsning, der har bevirket, at danske filmtalenter har kunnet høste stor international anerkendelse.
- Der er formuleret et charter for frivilligt arbejde

Et trygt samfund uden vold

"Ligesom vi skal bekæmpe volden, skal vi bekæmpe dens årsager. Hvis ikke vi forebygger kriminalitet, rammer det os selv – om ikke i dag, så i morgen. Derfor skal vi sætte hurtigt ind, når de første tegn på en kriminel løbebane viser sig."

"Tryghed er en forudsætning for velfærd. Folk i andre lande misunder os, at vi kan gå på gaden efter mørkets frembrud, at en barnevogn kan stå uden for en butik, og at større optøjer eller skyderier ikke er reglen, men undtagelsen."

Men efter begivenhederne USA den 11. september må også danskerne indstille sig på, at vi i langt højere grad skal deltage i en fælles europæisk kamp mod terror og fanatisme.

Det skal vi gøre gennem en styrket efterforskning, efterretningstjeneste og politimæssig indsats. Vi skal gøre det for vores egen sikkerheds skyld og som en del af vores ansvar over for verdenssamfundet. EU er i dette tilfælde vores naturlige platform.

Selv om vi lever i et forholdsvis trygt samfund, er der problemer, der skal tages hånd om nu.

Vi hverken kan eller vil acceptere vold som løsning på problemer eller som en afstumpet form for tidsfordriv. Bandekriminalitet og optøjer, der periodevis hærger bestemte byområder, skal bekæmpes."

Vold kan heller ikke accepteres i form af den mafialignende måde, hvorpå narkotikahandel styres, og stofmisbrugere udnyttes. Røckerkriminalitet skal bekæmpes – også når den skjuler sig under parolen "subkultur".

At kvinder udsættes for krænkelse og overgreb som voldtægt eller voldtægtsforsøg er selvsagt lige så uacceptabelt.

Ved sådanne lovovertrædelser skal vi som samfund skride ind med hurtig, klar og konsekvent handling. Voldtægt og grov vold skal straffes hårdere og hurtigere. Forbrydere skal fanges, straffes og rehabiliteres.

Ligesom vi skal bekæmpe volden, skal vi bekæmpe dens årsager. Hvis ikke vi forebygger kriminalitet, rammer det os selv – om ikke i dag, så i morgen. Derfor skal vi sætte hurtigt ind, når de første tegn på en kriminel løbebane viser sig.

Vi skal fortsat udbygge samarbejdet, hvor skoler, politi og pædagoger er i kontakt med de unge. Nærpolitiet skal overvåge gadebånd i belastede boligområder, og der skal sættes hurtigt og konsekvent ind, som det nu sker med ungdomssanktionen. De mest forhærdede unge skal anbringes i de sikrede ungdomsinstitutioner. Det er afgørende, at der sættes ind med en bred og målrettet indsats, hvis disse unge skal bringes på ret køl igen, ligesom det er vigtigt, at de fjernes fra deres hidtidige miljø.

En meget vigtig faktor i forsøget på at forebygge kriminalitet er forældrene. De har det afgørende ansvar for deres børn. Derfor skal forældrene inddrages allerede første gang, en ung begår selv en mindre forseelse. Også hvis f.eks. 12-13-årige strejfer rundt i bånd om natten.

Det har vi gjort

- Straffene for voldsforbrydelser er hævet. Den gennemsnitlige fængselsstraf for voldsforbrydelser er steget med over 20 pct. de seneste 10 år, og det gælder særligt straffen for grov vold.
- Straffen over for børnepornografi er skærpet. Vi har udvidet kriminalitetsområdet til også at gælde internettet, udvidet straffesammenhængen for folk, der er i besiddelse af børneporno og givet politiet bedre muligheder for at komme dette uvæsen til livs.
- Unge forbrydere fjernes nu fra gaden. Vi har indført en ungdomssanktion, som betyder, at unge fra 15-17 år, som står til fængselsdom, nu kan fjernes prompte fra gadebilledet og idømmes behandlingsdom på op til 2 år. I behandlingen indgår et udsagningsforløb, som skal rette op på årsagerne til, at unge ender i kriminalitet.
- Der er indført højere statslige erstatninger til voldsofre.
- Det er besluttet, at domstolens alt for lave straffe til voldtægtsforbrydere skal sættes op. Straffene skal nu i gennemsnit hæves med mindst 1 år.

Vi skal som samfund fastholde, at vi er lige for loven. Derfor skal vi også handle konsekvent i forhold til den kriminalitet, der udspiller sig på de bonede gulve. Selskabstønning, skattesvinde, insiderhandel og miljøkriminalitet er ikke mere acceptabel end anden kriminalitet – det er kort og godt kriminalitet og et overgreb mod fællesskabet. Derfor skal vi ligeså konsekvent bekæmpe denne form for kriminalitet.

Vores langsigtede mål

Kriminaliteten i almindelighed og den grove vold i særdeleshed skal falde markant. Ingen, der er sigtet eller dømt for alvorlige forbrydelser, bør kunne gå frit omkring. Der skal flere politifolk på gaden. Kampen mod international terror skal styrkes.

De næste fire år vil vi:

- **Straffe grov vold og voldtægt hårdere og hurtigere.**
- **Konfrontere den internationale terrorisme ved at samarbejde endnu tættere** med andre lande, når det gælder efterforskning, efterretning og politimæssig indsats. Der skal sættes flere ressourcer af til Politiets Efterretningstjeneste og terrorbekæmpelse.
- **Gennemføre regeringens terrorpakke.**
- **Stoppe unge indvandreres kriminalitet.** Unge indvandrere begår alt for meget kriminalitet i forhold til andre unge. Det skal stoppes med en særlig og direkte indsats, hvor mærkbar konsekvens bliver praktiseret, og hvor deres familier inddrages i et medansvar for at løse problemerne.
- **Sætte kraftigere ind mod indbrudskriminaliteten.** Der begås alt for mange indbrud i private hjem, og alt for få af dem opklares. Ved en særlig indsats skal hjemmene gøres mere trygge og øgede ressourcer skal anvendes til at opklare forbrydelserne.
- **Oge politiovervågningen i aften- og nattetimerne.** Mange borgere føler sig utrygge ved at færdes ude i aften- og nattetimerne. Sådan skal det ikke være. Risikoområder skal udpeges, og politiet skal være synligt til stede i disse områder.
- **Stoppe unge bilisters uansvarlighed.** Unge mænd tegner sig for alt for meget hasarderet kørsel og alt for mange færdselsdrab. Der skal indføres et klippekort, som ved 2 grove overtrædelser af færdselsloven medfører inddragelse af kørekort og bil i 2 år og fornyet køreprøve.
- **Anvende afsoning til genopretning.** Alt for mange kriminelle er gengangere i retssystemet. Der skal indføres nye målrettede, alternative straffebehandlinger, hvor dømte benytter strafopholdet til at genoprette færdigheder til et ordentligt liv og derved sparer samfundet for nye byrder.

Rent vand, luft og natur

"Også fremtidige generationer har ret til jordens ressourcer og natur. Derfor er det helt afgørende, at hensynet til miljøet sættes i højsædet i alle politiske beslutninger."

Vi vil ikke spille hasard med økonomien, og vi ønsker heller ikke at spille hasard med naturens ressourcer. Vi har kun én klode. Derfor er der brug for en fast hånd i miljøpolitikken, så princippet om miljømæssig bæredygtighed fastholdes og fortsat udvikles.

Også fremtidige generationer har ret til jordens ressourcer og natur. Derfor er det helt afgørende, at hensynet til miljøet sættes i højsædet i alle politiske beslutninger. Det vigtigste er at sikre os rent vand til at drikke, ren luft at indånde og en ren natur, vi kan færdes i.

Udgangspunkt for Socialdemokratiets miljøpolitik er, at forureneren betaler. Det er det eneste rimelige. Derfor gør nye regler om produktansvar industrien ansvarlig for de stoffer, der anvendes i produktionen eller indgår i de produkter, der sendes på markedet. Stofferne skal være dokumenteret fri for skadevirkninger på sundhed og miljø.

Vores søer og åer samt havet omkring os er til stadighed ramt af iltsvind bl.a. som følge af landbrugets kvælstofudledning og husholdninger i det åbne land. Derfor skal der fortsat arbejdes for at beskytte grundvandet mod forurening og sikre rent drikkevand. Vi vil ikke have kemisk rensning af vores drikkevand.

De seneste mange års økonomiske fremgang er foregået uden stigning i brutto-energiforbruget. Væksten i vedvarende energi har været en

bedrift. Inden 2005 vil mere end 30 pct. af Danmarks elektricitet komme fra vedvarende energi, såsom vindmøller og solvarme. Og vi skal helt op på at halvdelen af vores elektricitet kommer fra vedvarende energi. Det er vigtigt for at nå vores klima-/CO₂-mål, samtidig med at vedvarende energi giver forsyningsikkerhed, valutaindtægter og mange jobs.

Vi har sat os dristige mål for naturindsatsen. Arealerne med skov og naturområder skal fordobles. Vi vil gerne udvikle et moderne konkurrencedygtigt landbrug i harmoni med naturen. Sunde fødevarer, rent drikkevand, iltrige vandløb og farvande, grønne skove og spændende naturområder er vigtigt for os, men også for resten af klodens beboere.

Vi skal derfor samarbejde om at sikre klodens miljø. Miljø er nemlig en fælles udfordring. Det store forbrug af naturens ressourcer kan give anledning til folkeflytninger, konflikter og krige. Skovfældning fører til ørkendannelse; mennesker må vandre i søgen efter vand. Klimaændringer kan få havet til at stige og oversvømme lavtliggende egne.

Socialdemokratiet vil arbejde aktivt for, at det europæiske samarbejde bygger på princippet om bæredygtighed. Vi prioriterer internationalt en harmonisk og afbalanceret udvikling for både mennesker, miljø og økonomi.

Vores langsigtede mål

Vi vil sikre en renere hverdag, hvor vi trygt kan drikke vandet fra vandhanen, indånde luften og spise de grøntsager vi dyrker i køkkenhaven. Samtidig skal vi reducere mængden af affald og vores belastning af naturen ved at nedsætte vores energiforbrug.

side 42

De næste fire år vil vi:

- **Fjerne farlige kemikalier og forbyde de virkelig miljøfarlige stoffer.** Hovedindsatsen skal her ligge i EU, men også på nationalt plan skal vi gøre hvad vi kan.
- **Sikre rent drikkevand til alle.** Vi gennemfører vandmiljøplan III, hvor belastningen fra landbrugsproduktionen ikke overstiger, hvad miljø og natur kan tåle.
- **Nedbringe affaldsmængden.**
- **Gennemføre en naturreform,** der forøger beskyttelsen af truet natur, fremmer naturgenopretning og sikrer befolkningen fri adgang overalt i naturen. Nogle få ejere skal ikke kunne spærre naturen for resten af befolkningen.
- **Sætte på mere vedvarende energi.** Ved at forsætte energieffektiviseringen og omstillingen til vedvarende energi er målet, at 30 pct. af dansk el skal komme fra vedvarende energi, og på længere sigt skal det være halvdelen.
- **Fjerne hormonforstyrrende og allergi fremkaldende stoffer** gennem en miljø- og sundhedsstrategi, der sætter fokus på mængden af disse stoffer i vores hverdag.
- **Ratificere Kyoto-protokollen** og opfylde Danmarks forpligtigelser til en reduktion på 21 pct. af vores klimagasser.
- **Fortsætte miljøbistanden** til Østeuropa og udviklingslandene. Målet er 0,25 pct. af bruttonationalindkomsten i år 2005.
- **Kæmpe for gennemførelsen af de internationale konventioner** om farlige kemikalier, beskyttelsen af verdens biologiske mangfoldighed, herunder truede arter og levesteder.

Det har vi gjort

- Mere end 200 sprøjtemidler er blevet forbudt.
- Grønne regnskaber for større virksomheder er indført.
- Kontrollen og sanktionerne med miljølovgivningen er skærpet.
- Der er gennemført en vidtrækkende jordforureningslov.
- Der er etableret en vandfond til afhjælpning af små vandværkers og brøndejerers problemer.
- Affaldsmængden er nedsat – i dag genbruges 65 pct. af affaldet, 25 pct. går til forbrænding, mens kun 10 pct. havner på lossepladser.
- Der er etableret puljer til fremme af grøn beskæftigelse og bæredygtig udvikling.
- CO₂ udslippet er reduceret.
- Andelen af kul i dansk energiproduktion er halveret, og vi har fået mere vedvarende energi.
- Præsenteret en national strategi for bæredygtig udvikling.

Udviklingen af velfærdssamfundet

Socialdemokratiet vil fastholde Danmark som et af de bedste samfund i verden. Vi har viljen til at fortsætte udbygningen af velfærdssamfundet og gøre det på en måde, der er til gavn for alle – ikke kun de få. De seneste 8 års udvikling med stadig lavere arbejdsløshed og stadig bedre økonomi giver os muligheder, vi ikke tidligere har haft.

Penge er ikke alt, men en sund økonomi og fortsatte investeringer er forudsætningen for, at vi kan sætte mennesket først.

Vi vil gøre op med den forestilling, at danskerne er klienter, når de kommer i forbindelse med det offentlige.

Satsningen på uddannelse og kompetence, den aktive arbejdsmarkedspolitik med rettigheder og pligter og den kommende førtidspension med vægten lagt på menneskers styrker og ikke deres svagheder er eksempler på, hvad vi mener med det.

Det sociale sikkerhedsnet skal laves om til et springbræt, der giver mennesker nye muligheder.

Ledetråden skal være, at jo hurtigere og mere målrettet mennesker får støtte, jo mere er vi med til at fastholde deres selvværd og gøre staten til en hjælp til selvhjælp. Hermed ændrer også fordelingspolitikken karakter. Den vil ikke længere bare være en omfordelingspolitik. Fordelingspolitikken bliver også en investeringspolitik.

Omlægningen kræver, at vi giver frontpersonalet i stat, amter og kommuner bedre arbejdsmuligheder og et større ansvar.

Visse systemer er vi nødt til at have. Men systemerne skal være en hjælp for personalet frem for en spændetrøje.

Det skaber de bedste muligheder for, at personalet kan sætte mennesket først, når borgere har brug for hjælp og støtte.

En stærk økonomi

"For første gang siden Anden Verdenskrig har vi styr på de fire hovedbalancer i økonomien: Overskud på betalingsbalancen, overskud på de offentlige budgetter, lav ledighed og lav inflation."

Lav inflation og sunde økonomiske balancer er ikke et mål i sig selv. Det er fundamentet, der muliggør, at vi kan udbygge velfærdssamfundet til gavn for alle – og ikke kun for de få.

Høj beskæftigelse er med til at sikre, at Danmark er et af de bedste samfund i verden. Ikke bare velstandsmæssigt. Det høje niveau er også et effektivt bolværk mod udstødning fra arbejdsmarkedet, social ulighed og menneskelige tragedier.

Lav inflation og sunde økonomiske balancer er afgørende for, at vi kan holde en god og stabil fremgang i beskæftigelsen. Vi så i 1987-93, hvad der sker, når økonomien får lov til at løbe løbsk.

Det er klare politiske målsætninger og ikke tørt bogholderi, der ligger bag, når Socialdemokratiet lægger så stor vægt på at sikre offentlige overskud.

For det første giver offentlige overskud – sammen med lav inflation og overskud på betalings-

side 44

balancen – større frihedsgrader i den økonomiske politik her og nu.

For det andet betyder overskuddene, at vi kan betale mere af på statens gæld. På den måde er vi med til at sikre, at også fremtidens ældre får den offentlige service, de har krav på – uden at fremtidens unge belastes af stigende skatter.

Også fremtidens samfund skal være holdbart.

Vores arbejdsmarked er i dag særdeles velfungerende og fleksibelt. Otte års målrettet indsats har båret frugt. Men det betyder ikke, at vi vil begynde at spare på aktiveringen. Tværtimod.

Opkvalificering, uddannelse og jobtræning skal være med til at sikre, at arbejdsløsheden fortsat kan falde, uden at der opstår flaskehalse på arbejdsmarkedet, eller inflationen stiger.

Vi skal også forsat kunne konkurrere på vores dygtighed og gode idéer. Til gavn for både den enkelte virksomhed, beskæftigelsen og samfundøkonomien.

**Socialdemokratiets vigtigste
pejlemærker for en stærk økonomi
er derfor:**

- 100.000 ekstra job i løbet af de 10 næste år.
- 15.000 færre arbejdsløse i løbet af de næste 10 år.
- 85.000 flere i arbejdsstyrken i løbet af de næste 10 år.
- En inflationsudvikling på niveau med landene i Euro-området.
- Overskud på betalingsbalancen.
- Overskud på de offentlige finanser, som sikrer et tilpas tempo i nedbringen af den offentlige gæld.

100.000 ekstra job i løbet af de næste 10 år er ambitiøst. Dels fordi vi allerede befinder os på et højt niveau, dels fordi vi kender de kommende års befolkningsudvikling med flere og flere ældre. Men en ambitiøs vision for Danmarks fremtid kræver, at vi sætter os ambitiøse mål og tror på, at vi kan nå dem.

Den konkrete indsats vil blive koncentreret om målrettet aktivering, det rummelige arbejdsmarked, virksomhedernes seniorpolitik og bedre integration på arbejdsmarkedet af personer med anden etnisk baggrund.

Politiske beslutninger og bevillinger gør det ikke alene. Skal målene nås, er det vigtigt, at arbejdsmarkedets parter gør en ekstra indsats og tager et socialt ansvar.

side 45

Det har vi nået

- En velstandsfremgang på 22 pct., svarende til at hver dansker i gennemsnit er blevet 47.000 kr. rigere.
- 170.000 flere i beskæftigelse – heraf 120.000 i den private sektor.
- 130.000 færre på overførselsindkomst.
- 202.000 færre arbejdsløse.
- En halvering af den offentlige gæld. Det betyder, at hver danskers "gæld" er blevet 45.000 kroner mindre.
- Overskud på de offentlige finanser for 6. år i træk – 37 mia.kr. i 2000.
- Overskud på betalingsbalancen på 31 mia. kr. i 2000.

Investeringer i Danmarks fremtid

Vi er blevet et af verdens rigeste lande gennem dygtighed, flid og målrettede investeringer.

Den linie vil Socialdemokratiet fastholde og udbygge. En af ambitionerne er, at vi skal være en af verdens førende IT-baserede nationer. Aførende for os er det, at teknologi og teknik udvikles som redskaber for mennesker – ikke omvendt – og at alle får mulighed for at være med.

Der skal investeres i uddannelse og kompetence. Danmark er et af de lande i verden, der investerer mest i uddannelse og kompetence. Det vil Socialdemokratiet fortsætte med.

Vi vil sikre kvaliteten hele vejen fra folkeskolen over ungdomsuddannelser til de videregående uddannelser. Fleste mulige unge skal have mulighed for at tage den uddannelse, de har interesse for og evner til.

Vi lægger i vores investeringer særligt vægt på at give alle – uafhængigt af social baggrund og hvor man bor i landet – lige muligheder for at uddanne sig.

Det hele Danmark, vi ønsker, sikres bedst, når kompetencerne er fordelt på et så ligeligt og højt et niveau som muligt.

Der skal investeres i IT. Vi ønsker et samfund, der bygger på viden og kompetence. Derfor må vores IT-infrastruktur hele tiden høre til blandt de fremmeste i verden.

Vi må forvente, at markeds kræfterne vil koncentrere deres investeringer omkring de store byer og de ressourcerstærke. Det er ikke tilfredsstillende for os.

IT-mulighederne skal lige som mulighederne for uddannelse udstrækkes til alle. Når vi har et af verdens bedste samfund, skyldes det netop vores vilje og evne til at investere i kompetencer til flest mulige. Den holdning skal føres videre på IT-området, der får så væsentlig betydning i fremtiden.

Der skal investeres i forskning og ny teknologi. Investeringer i forskning og ny teknologi kan ikke bare overlades til markeds kræfterne. Vi ønsker ikke et Danmark, hvor der tages patent på al ny viden.

Derfor skal staten fortsat spille med. Vores unge skal udstyres med den nyeste og fremmeste viden.

Et godt forskningsmiljø kræver en vis størrelse. Derfor kan forskningen ikke spredes ud over hele landet. Men dette udelukker ikke, at den forskningsbaserede undervisning kan komme mange flere dele af landet til gode.

Vi er meget opmærksomme på, at formidlingen af forskningen og evnen til at bruge den nye teknologi skal udbredes mest mulig

Der skal investeres i transportsystemet. Gode veje og baner er livsnerver for mange mennesker i den daglige transport mellem hjem og arbejde.

Transportsystemet er også afgørende for, at varer let kan transporteres rundt i Danmark og ind og ud af landet. Uden et velfungerende system ville dele af landet ikke være økonomisk bæredygtige, og erhvervslivet ville have sværere ved at skaffe de medarbejdere og de varer, de har behov for.

Vi har et godt transportsystem. Men der er behov for at investere i vedligeholdelse af baner og veje samt at øge kapacitet de steder, hvor tog og biler holder i kø.

side 47

Socialdemokratiets ambitioner er høje. Det er de, fordi det handler om investeringer i vores fremtid. Vi ved godt, at vi ikke kan nå alting på én gang. Investeringsønskerne vil hele tiden være større end de økonomiske muligheder. Men vi vil aldrig spille hasard med Danmarks fremtid ved at udsutte de offentlige investeringer.

Valget er dit

Vi har nået meget på 8 år – men i virkeligheden er vi først lige begyndt.

Med styr på økonomi og beskæftigelse er det nu, vi skal satse på øget velfærd, kvalitet og en samfundsudvikling, der hele vejen rundt sætter mennesket først.

Vores værdier er klare, målene konkrete og midlerne præcise.

Over for os har vi de borgerlige partier, der vil eksperimentere med vores velfærd. Vi så, hvordan det gik, da de sidst havde regeringsansvaret.

Det har taget os 75 år at bygge velfærdssamfundet op. Det kan rives ned på meget kortere tid.

Valget er dit.

Socialdemokratiet

Socialdemokratiet · Thorvaldsensvej 2 · 1780 København V · tlf. 3539 1522 · www.socialdemokratiet.dk

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk